

HAURREN ETA NERABEEN ESKUBIDEAK

Haurren eta Nerabeen Eskubideak eta pertsona adingabekoen aurkako indarkeriaren prebentzioa lantzeko jardueren proposamena.

AURKIBIDEA

KOSKORRAK - KASKONDOAK (8-12 urte)	3
OINARINAK (13-14 urte)	10
AZKARRAK (15-16 urte)	19
TREBEAK (17-18 urte)	24
ERANSKINAK	27
ESKAUT GLOSARIOA	118

Euskalerriko Eskautak Bizkaiaiko Ingurune
Seguruko mahaiak eta Tratu Onek (Bidegintza
GEK - EDE Fundazioa) egindako materiala
2025

www.bizkaia.eskaut.org
www.tratuon.org

Europar Batasunak
kofinantzatuta
Cofinanciado por
la Unión Europea

KOSKORRAK - KASKONDOAK (8-12 urte)

Haurren eta Nerabeen Eskubideak

Helburu orokorrak:

- Haurren eta nerabeen eskubideak ezagutzea.
- Indarkeria hobeto identifikatzea bere ezagutzaren bitartez.
- Indarkeriaren aurrean nola jokatu ikastea (norengana jo, non eska dezakedan laguntza...).

Helburu zehatzak:

Hezkuntza-proiektua:

Heziketa

- Inguruko gauzak ezagutzeko jakin-mina izatea.
- "Lobatoaren maximetan" jasotako eskaut balioak aurkitzea, haien eta ikaskideen jarreretan islatuta.
- Pentsatzen duena esatea, besteei minik egin gabe eta isekarik egin gabe.
- Besteei errespetuz entzutea.

Fedea

- Konpromiso txikiak hartzea otoitzetik, bai adar gisa, bai banaka.

Gizartea

- Inguruan ditugun pertsona guztiekin bizitzen ikastea.
- Taldeko bizitzaren bidez gatazka eta konponbideak bilatzea.
- Gainerako pertsonekin solidarioak eta solidarioak izaten ikastea.

Denbora: 3 ordu

Materialak:

- 1. eta 2. ERANSKINAK (x2)
- Lokalak apaintzeko materialak
- Identitate-sorkuntzak gordetzeko kaxa (lokaletan dekorazio gisa utzi ezin badira)
- Guraizeak
- Zeloak

Aurretiko prestakuntza:

- Inprimatu 1. eta 2. eranskinak, 2. eranskina, bi aldiz tamaina handian eta txikian (A3 eta A4).
 - Moztu 1. ERANSKINA eta plastifikatu alfabetoa, berriro erabili ahal izateko.
- Ebaki 2. ERANSKINA, kolore-lauki bakoitza (kopia handian eta txikian)
- 2. ERANSKINeko txantiloia inprimatu eta plastifikatu, eskubideak lortu ahala itsasteko.

Garapena:

Jarduera-proposamen hau egokia da Koskorak eta Kaskondoen "abenturen" barruan lantzeko, eta proposamen hau umeekin lantzen ari diren abenturan integratzen da (adib. oihaneko liburua).

Jarduera ginkana bat da, bost probaz osatua, eta haurren eta nerabeen eskubide bat edo batzuk argituko dituzte.

Girotea eta karakterizazioa libre izan daiteke, baina nahi izanez gero begiraleak Nazio Batuen Erakundeko pertsonak edo epaile garrantzitsuak izan daitezke, eta 1989an Haurren Eskubideen Konbentzioan (HEH) onartu ziren eskubideak gogora ekartzera etor daitezke.

Proba bakoitzeko eskubide bat lortuko dute. Eta monitorearen lana da hurrei laguntzea identifikatzen, hausnarketaren bidez, nola islatzen diren eskubide horiek beren egunerokotasunean (adib. Etxe bat izateko eskubidearekin, taldearen lokala landuko da gymkanaren bidez, baina bere bizitzan bere logelaz hitz egiten ariko ginateke: bere gauza pertsonalak dituen leku bat, bere identitatearekin...).

Eskubideak eskuratu ahala, "Urrezko liburuan" sar daitekeen edo lokalean ikusgai egon daitekeen poster handi batean itsatsiko dira. Posterra 2. ERANSKINA izango da; beraz, A3 formatuan inprimatuko da.

1. zatia) (30 minutu)

Arauekin lotuta dago, eta eskubide hauek jasotzen ditu:

- Atsedenerako eta aisialdirako eskubidea dut.
- Garrantzitsua izateko eskubidea dut.
- Tratu ona jasotzeko eskubidea dut (ez nazatela jo eta ez diezadatela barre egin).

Proba honek alfabetoa eta esaldi enkriptatuak izango ditu (proba hau garatzeko 1. ERANSKINA erabili behar da).

Seisena (talde) bakoitzak esaldi bat deszifratu eta eskubidea aurkitu beharko du.

Behin aurkitutakoan, eskubide hori beren bizitzetan betetzen dela uste duten galdetuko zaie, eta monitoreek argibideak emango dizkiete, taldean betetzen dela jakin dezaten, horretarako lagungarri diren zenbait arauen bidez. Eta horiek edukitzea eta betetzea zein garrantzitsua den azpimarratuko da.

Eskubideak eta horiek gure egunerokotasunean nola gauzatzen diren azaltzeko, kanpamentuetan ziurrenik dauden arauarekin konparaketa bat egingo dugu.

Batzuetan, Eskubideak gauza sinple eta logikoak izan daitezke, baina egon badaudela, adierazten eta aitortzen ditugula, horiek betetzeko jarrera proaktiboa dagoela bermatzeko modua da.

Horiek bermatzeko modu erraz bat da horien "filo bikoitza" azaltzea, jar dezagun adibide bat: "Zuk atsedeen hartzeko eskubidea duzu, eta gainontzekoek ere badute eskubide hori. Atsedeen hartzen saiatzeaz gain, gainerakoei atsedeen hartzen utzi behar diezu. Ahal duzun guztia egin behar duzu zure eta gainerako pertsonen atsedena ona izan dadin; izan ere, guztiok egiten badugu, guztiok ondo hartuko dugu atsedeen".

*Azalpen bera litzateke gainerako eskubideekin. Laburbilduz, **ditudan/ditugun eskubide guztiak bete behar bihurtzen dira, bestearen eskubidea bermatzeko.***

- Loarrespetatzeko kanpamentuaren araua
- Denok berdina gaitasuna, errespetua, denok hitz egin dezakegula...

2. zatia) (ordu 1)

Froga honen bidez hurrengo eskubideak landuko dira:

- Etxe bat izatea
- Nortasun bat izatea (izena, nazionalitatea...)

Bereko sentitzen den espazio baten antzekoena, eskaut taldearen barruan, lokalak dira eta ondo ezagutzen den identitate bat gure "X" taldearen izena eta bertako pañoletaren koloreak dira.

Irudimena landuko da eta adar hori biltzen den lokalak edo aretoa haur bakoitzaren esentziarekin apainduko dira.

Monitoreak ziurtatuko du espazio horretan badela euren identitatearekin zerikusia duen zerbait, adarreko amuletoa bihurtzen diren amuletotoxak dituen kutxa bat edo apuntatutako urtebetetzeen egutegia... (dinamika hau aprobeztatu abenturan lokalen dekorazioa egiten denean).

Lokal propiorik ez badute edo dekoratzen uzten ez badiete, janzteko eta kentzeko moduko dekorazioa sortzea proposatzen dugu. Abentura aprobeztatu daiteke dekorazio tematikoa egiteko. Garrantzitsuena gaztandegiaren parte-hartzea da, dekorazioa sortzeko orduan protagonista izan dadin. Hala, espazioa norberarena balitz bezala sentituko dute, eta hori da azken helburua.

3. zatia) (45 minutu)

Hau maximekin lotuta dago. 5 maximak aprobeztatu eta landuko ditugu, baina aurretik maximak landu ez dituzten taldeentzat egokitu daiteke. (taldeak beste maxima batzuk lantzen baditu, egokitu)

Etapa honetan, Eskubideak Maximekin erlazionatzen dira progresio kontu batengatik, makrosisteman Eskubide bezala ulertzen dena, beraien adinean, bizitza errazten eta ongizatea bermatzen dieten "arau sozialak" diren maximak lirateke.

Proba honek oinarrizko 4 eskubide biltzen ditu eta maximekin lotzen ditu.

Proba honetan esaldiak eraiki beharko dituzte eta esaldi ezberdinetako hitz guztiak desordenatuta izango dituzte. Esaldi bakoitzak kolore jakin bateko hitz guztiak izango ditu, erraz erlazionatu ahal izateko, eta eskubidea eta maxima kolore berean egongo dira, baina tonu desberdinarekin, hitza/eskubidea erlazioa nabarmenagoa izan dadin.

Honela erabili behar da **2. ERANSKINA**: esaldi bakoitza eta esaldi bakoitzeko hitz bakoitza moztu behar dira, gero lurrean zabaltzeko.

Txandaka joan beharko dute seisenak erabakitzen duen kolorearen bila, eta ziurtatu beharko dute talde batek ere ez duela kolore bera hartu, bestela esaldiko hitz guztiak ezingo baitituzte lortu. Aukeratu duten koloreko hitz gehiago aurkitzen ez dituztenean, orduan hasiko dira esaldia eraikitzen. Seiren guztiek esaldi guztiak eraikita dituztenean, monitoreen laguntzaz, koloreak lotuko dituzte maxima eta eskubideak elkartuz, eta hausnarketa egingo dute:

ESKUBIDEA	MAXIMA	AZALPENA
Pentsatzen du-dana esatea	Egia esaten du beti. Beti besteengan pentsatzen du.	Garrantzitsua da beti egia esatea. Eta iritzia eman behar denean errespetuz egingo da, besteiei kalterik ez egiteko. Egia esatea lagungarria izan daiteke gaizki pentsatzen ari den pertsonarentzat. Pertsona helduak haurrari errespetuz nola hitz egin azalduko dio.
Jolastea	Alaia eta dibertigarria da.	Haurrek jolasteko eskubidea dute eta harreman honen bidez jolasek alaiak eta dibertigarriak izan behar dutela adierazi nahi dugu. Haurrek jakin behar dute ondo pasatzen ari ez direnean pertsona heldu bati jakinarazi behar diotela.
Osasuna	Garbia eta txukuna da.	Adibide honetan higieena eta osasuna lotu nahi ditugu. Prozesuaren etapa honetan, osasuna honelakoa izan daiteke: - Motxilan, dendan, adarreko txokotan, lokalean... txukun egoteko ardura hartzea. - Oinarritzko higieen-ohiturak hartzea. - Janari osasungarria zer den ikastea.
Beldurrik gabe bizi	Begiak eta belarriak zabal-zabalik ditu.	Babestua sentitzen bazara, beldurrik gabe bizi zara. Beldurrik gabe bizitzea begiak eta belarriak ondo irekita izatearekin lotu nahi izan dugu, horrela egoten baikara adi, ezer ez gertatzeko. Eta ez haiek bakarrik, adi egongo dira kide bati gertatzen zaionarekin eta horrela, elkar babesteko.

Jardueraren zati gogoetatsuagoa "Arroka-kontseilu" baten bidez egitea gomendatzen da. Hau da adarrak duen espazioa, norberarena bezala sentitzen duena eta leku segurutzat identifikatzen duena. Beraien askatasunari buruzko hausnarketa emango denez, garrantzitsua da espazio seguruan daudela azpimarratzea. Espazio honetan giroa asanblearioa izan ohi da, non ahots guztiak entzuten diren (baina presio egin gabe, behartuta eta derrigortuta sentitu gabe haiek galdera bakoitzari erantzunez adieraztean datza).

Abenturako pertsonaia nagusiak azalduko du arroka-kontseilua guztiontzako espazio segurua dela, errespetuz eta askatasunez adieraz dezakegulako nola sentitzen garen, gainerakoak nola sentitzen diren entzun dezakegulako, gure emozioak erakutsi ditzakegulako epaituak izateko edo guri barre egiteko beldurrik gabe.

Hona hemen gogoeta gidatzeko ideia batzuk. Galdera haiek lagungarriak izan daitezke zure adararentzat ingurune segurua zer den eta zer ez, zer gustatzen zaien eta zer ez identifikatzeko:

Egia esaten du beti.

Pentsatu beti besteengan.

- Sentitzen duzue eskolan, etxean, familian, adarrean, lagunartean... egia esan dezakezuela?
- Pentsatzen duzuen esaten duzuenean, nola esaten duzuen pentsatzen duzue?
- Esaten dizkizueten gauzak beti ondo iruditzen zaizkizue? Ez? Zergatik?
- Norekin sentitzen zara gusturago gauzak esaten dizkizutenean? Norekin gutxiago? Zergatik?

Alaia eta dibertigarria da

- Jolastu al zarete eskolan/ etxean/ familian/ adarrean/ lagunartean/...?
- Zer jolas mota gustatzen zaizkizu? Zertara jolasten zara? Zergatik?
- Norekin jolastea gustatzen zaizu? Norekin jolasten zara? Norekin ez?

Garbia eta txukuna da.

- Ba al duzue zereginik zuen gauzak ordenatuta edukitzeko?
- Etxeko/taldeko lanak egiten laguntzen duzue: mahaia jarri, arropa bildu, erraztatu, hautsa kendu...?
- Jan ondoren hortzak garbitzen al dituzue?
- Eskuak garbitzen al ditugu bazkaldu aurretik?
- Arropa zikina dagoenean aldatzen al dugu? Eta garbitzera bota?
- Erosketak egiten laguntzen al duzue? Eta sukaldean aritzen zarete zuen familiarekin?

Begiak eta belarriak zabalik ditu.

- Zure lagun bati zerbait gertatzen zaionean, zer egiten duzu? Barre egiten duzu edo norbaiti kontatzen diozu?
- Nori kontatzen diozu?
- Zerk ematen digu beldurra?
- Zer egiten duzu beldur zarenean?

4. zatia) (45 minutu)

Azken zati honekin Hezkuntza Eskubideak landuko da. Parte hartzen duten lekuetan gauzak ikasteko eskubidea dutela konturatu behar dira. Harri Kontseiluko giroa mantentzen dugu,

eta jarduera biribiltzen saiatuko gara, gai hauei buruz galdetuz:

Zer ikasi dute bilera honetan?

Galdera horietatik jakin nahi genuke ea hasieran jarritako helburuak bete diren. Horregatik, garrantzitsua da joratu dugun guztiari buruz hitz egitea, eta ziurtatzea ez dutela zalantzarik.

Helburu hauek ezarri genituen:

- Haurren eta Nerabeen Eskubideak ezagutzea.
- Indarkeria hobeto identifikatzea bere ezagutzaren bitartez.
- Indarkeriaren aurrean nola jokatu ikastea (norengana jo, non eska dezakedan laguntza...)

- Zer eskubide ezagutu ditugu gaur?
- Zalantzaren bat baduzue.
- Ezer gertatzen bazaie, norengana jo dezaketen baldin badakite, eta ez badakite, azaldu egingo diegu.
- Taldean daudenean, adarretako monitoreengana joan behar dute (edo edozein monitorerengana, konfiantza gehiago ematen badie), eta pertsona heldu horiek lagunduko diete.
(Beharrezkoa izanez gero, monitore hori edo horiek zuzenean joango dira taldearen babeserako ordezkariarengana)
Jar ezazu adibideren bat, jardueren bitartean adibide zuzentzat edo desegokitizat hartutakoa. Adibidea: Gustatzen zaigu egitea..., zer egingo genuke gertatzen bazaigu...?

Monitore batek ikusten badu egoera bat arreta deitzen diona eta susmatzen badu babesgabetasun-motaren bat dagoela, egoera aztertu beharko du, datu objektiboak bildu (behaketaren bidez edo adingabeak emandako historiatik aterata) eta babeserako ordezkariarekin harremanetan jarri. Ondoren, babes-ordezkariaren orientazioa jarraitu beharko du, eta kasu horietarako espezifiko den EEBren protokoloa martxan jarri eta jarraitzen duela ziurtatu beharko du.

Jarraitu ondorengo argibideei:

URRATSA	ZER EGIN?	NOLA EGIN?
1. Detektatu	Adi egon alerta-seinaleei.	Jokabide-aldaketak, esaldi edo jarrera bitxiak, bat-bateko beldurrak edo bat-bateko adierazpenak ikustea. Begiak eta belarriak zabal-zabalik eduki.
2. Entzun	Adin txikiko batek zerbait kontatzen badizu, entzun iezaiozu, eten eta epaitu gabe.	Lasai egon, ez hitzik eman (ez da sekretua izango zu eta bere artean) eta balidatu kontatzen dizuna. Erabili honelako esaldiak: "Eskerrik asko kontatzeagatik, ondo egin duzu".
3. Datu objektiboak bildu	Idatzi behatzen edo kontatzen dizutena modu argian eta interpretatu gabe.	Idatzi zer esan zuen zehazki , noiz, non eta nola. Ez sartu iritzirik pertsonalirik. Ez apuntatu berarekin zauden bitartean, gero apuntatu, izutu egin baitaiteke.
4. Komunikatu	Jakinarazi taldeko Babes-ordezkariri .	Azaldu behatutakoa edo entzundakoa modu konfidentzialean eta errespetuz. Ez hitz egin inoiz taldean edo beste pertsonen aurrean.
5. Protokoloa jarraitu	Babestu prozesua, jarraitu talde arduradunaren jarraibideei.	Lagundu diskrezioz. Behar izanez gero, ziurtatu EEB protokoloa aktibatzen dela.
6. Zaindu	Lagundu adingabeari errespetutik eta maitasunetik.	Ziurtatu badakiela zutaz fida daitekeela. Izan zaitez segurtasun puntu bat gehiago hitz egitera behartu gabe.

Beti ikasten da eta Koskorrak eta Kaskondoak beti egon behar dira begiak eta belarriak zabal-zabalik

AZKEN GOGOETA. **Denok ditugu eskubideak, eta ez dugu gu bakarrik kontuan izan behar, adi egon behar dugu kide guztien eskubideak bete daitezen.**

- Monitorea edo pertsonaia gidaria:

"Gauza garrantzitsu asko ikasi ditugu gaur. Haur guztiek Eskubideak ditugula/dituzuela jakin dugu. Babesten gaituzten eskubideak, zaintzen gaituztenak, zoriontsu, seguru eta bakean hazteko aukera ematen digutenak. Baina horiek ezagutzea ez dela nahikoa ere ikasi dugu: zaindu egin behar dira. Ez bakarrik gureak, baita gure lagunenak ere."

- (Isilune laburra, nahi izanez gero musika lasaiarekin)

- Irakurketa bateratua (biribilean egin daiteke, Arroka-Kontseiluan bezala):

"Maitatua izateko eskubidea dut, jolastera eta ikastera, izen bat eta etxe bat izatera, beldurrik gabe nola sentitzen naizen esatera, errespetuz entzun nazaten".

"Betebehar bat ere badut: lankideak zaintzea, bihotzez entzun, norbaitek sufritzen badu, lagundu, eta lagun diezadakeenari kezkatzen nauena kontatzea".

- Itxiera (monitorea):

"Hitzematen dugu, Koskorak / Kaskondoak bezala, begiak eta belarriak zabal-zabalik izango ditugula, inork sufritzen badu ez dugula beste alde batera begiratuko, eta guztiok gure Eskubideak bizi ahal izan ditzagun zainduko dugula".

OINARINAK (13-14 urte)

Haurren eta Nerabeen Eskubideak

Helburu orokorrak:

- Haurren eta nerabeen eskubideak ezagutzea.
- Indarkeria hobeto identifikatzea bere ezagutzaren bitartez.
- Indarkeriaren aurrean nola jokatu ikastea (norengana jo, non eska dezakedan laguntza...).

Helburu zehatzak:

Hezkuntza-proiektua:

Heziketa

- Taldean gertatzen direnekiko duten jarreraz hausnartzea.
- "Eskaut Legea" ezagutu eta praktikatu patruilan eta adarrean.
- Emozioak besteekin adieraztea.
- Desadostasunak era egokian adieraztea.
- Besteen iritzia errespetatzea.

Fedea

- Otoitza bakarka eta taldean gogoeta egiteko une gisa sentitzea eta horretan parte hartzea.
- Bere akatsek beste norbaiti min egin diezaioketela onartzea.
- Adarraren onerako konprometitzeko beharra sentitzea.
- Jesusek, adarreko eta patruilako kide den aldetik, zer ekartzen duen deskubritzea.

Gizartea

- Indarkeriarik gabeko trebetasunak eta jarrerak bereganatzea, gatazkak konpontzeko.
- Adarrean gertatzen diren gatazka-egoerez ohartzea.
- Talde txikitik lan egitea, bertan betetzen duten papera baloratuz eta besteen ideiak onartuz.
- Norbanakoen arteko ezberdintasunak eta pertsona bakoitzaren eta/edo talde baten balioa ulertzea.

Denbora: ordu 1 eta 45 minutu

Materialak:

- 3. ERANSKINA: Egoerak (talde bakoitzeko bat) + erantzunen bertsioa
- Egoeren analisisen taula (kopiak taldeka)
- 4. ERANSKINA: Eskubideen Memory-a (inprimatua, ebakia, binaka)
- Kartelak: Haurren Eskubideak eta Eskaut Legea
- "Girasoles" abestiaren letra (aukerakoa)
- Mozorroa edo "NBEko pertsona" identifikatzeko elementua
- Samariar Onaren parabola (Lucas)
- Aukeran: Bozgorailua, material artistikoak, sekretu positiboaren kutxa

Aurretiko prestakuntza:

- Inprimatu 3. eta 4. eranskinak.
- Helburuak eta "Oinarinen Txostena" irakurri.
- Haur eta Nerabeen Eskubideak eta Eskaut Legea ondo ulertzea.
- "NBEko pertsona" rola eta azalpen nagusiak prestatzea.
- Taldeak antolatu eta dinamizatzaileak erabili ala ez erabaki.
- Talde-lanerako eta azken otoitzerako leku egokia izatea.
- Berrikusi eta prestatu Samariar Onaren parabolaren irakurketa.

Garapena:

Oinarinak etapan zehar legeak landuko dira, eta "Txostena"-k esaten digun bezala, gure Idearioaren heziketa xedeak modu errazean jasotzen dituen balore multzoa da. Baina zer lotura dute Haurren eta Nerabeen Eskubideekin?

Egia esan, harreman sakona dute, biek sustatzen baitituzte gure Oinarinen garapen integralerako oinarrizko printzipioak. Bai legeek, bai Haur eta Nerabeen Eskubideek bermatu nahi dute gazte guztiak hazteko moduko ingurune bat, gainerakoak errespetatuz, beren gaitasunak garatuz eta mundua aurkitu dugun baino hobeto uzten lagunduz». Justiziaren, berdintasunaren eta ongizatearen aldeko apustua eginez eta konpromiso bat hartuz.

Hori dela eta, ondoren proposatzen diren jarduera hauetan, legeak eta giza eskubideak batera landuko dira.

Jarduera horiek egiteko, monitoreak NBEko (Nazio Batuen Erakundeko) pertsona batez mozorrotuko da (monitoreak jantzia joan dadila, adibidez).

NBEko pertsonak jarduera hauek dinamizatuko ditu:

1. zatia) Sekretu onak eta txarrak (30 minutu)

Eskautak konfiantza merezi du

Entzuna izateko eta pentsatzen dudana esateko eskubidea

"Eskautak konfiantza merezi du" haur bakoitzaren ahotsa aintzat hartzen duen kultura sustatzen du. Entzuna eta errespetatua izateko eskubidearekin dagoen harremana honako praktika hauetan gauzatzen da etengabe:

- **Esaten dena zintotasunez esan behar da.**
- **Haiei kezka balioztatzea:** Gaztetxoek beren ideiak, kezka edota emozioak adierazten dizkigutenean, horiek balioa dute berez.

Garapen pertsonal eta komunitarioko prozesuaren protagonistatzat hartzen dira. Horregatik, garrantzitsua da neska-mutilek sentitzea kontatzen dizkiguten gauzak baliozkotzen ditugula eta haien hitzean konfiantza dugula, esaten digutena sinesten dugula. "Eskautak konfiantza merezi du", haur eta nerabeek beren bizipenen inguruan egia esango dutelakoan gaude.

- **Haiei iritziak kontuan hartzea taldeko erabakiak hartzeko:** Bermatu behar da, batetik, neska-mutilei entzutea, eta, bestetik, taldeari/adarrari edo haien ongizate pertsonalari eragiten dieten erabakietan parte hartzea. Parte-hartze horrek taldeko kide izatearen eta taldearekiko konpromisoaren sentimendua indartzen du.

Sekretu onak eta sekretu txarrak, erreferenteak garen heinean, konfiantzazko pertsonak izan behar dugu.

Jarduera honetan, "Sekretu onak eta txarrak" proposatzen dira, haien artean bereizten ikas dezaten, eta, hala, monitoreari jakinarazi behar diotena eta jakinarazi behar ez diotena identifikatzen jakin dezaten. NBEko pertsonak sekretu onen eta txarren arteko ezberdintasuna azalduko du.

- **Sekretu onak:** Pertsonak ongi sentiarazten dituztelako gordetzen ditugunak dira. Ez diote inori kalterik egiten eta denbora batera "deskubrituko" dira.
- **Sekretu txarrak:** Deseroso edo beldurtuta sentiarazten gaituztenak dira, edo norbaiti min egin diezaioketenak. Sekretu horiek konfiantzazko heldu bati kontatu behar zaizkio.

NBEko pertsonak talde bakoitzari banatzen dizkio egoerak, eta jardura azaltzen du.

Jardura hau talde txikitik zein talde handian egin ahal izango da (adar bakoitzaren errealitatearen arabera), hala ere, lehenik talde txikian eta gero talde handian lan egitea proposatzen dugu.

Lehenik eta behin, talde txikian egoerak irakurri eta aztertu beharko dituzte, sekretu onak eta sekretu txarrak bereiziz. Bereizketa hori egin ondoren, talde handian bateratuko da.

EGOERA	DINAMIZATZAILEARENTZAKO AZALPENA
1. sekretua: Ustekabeko festa bat adarreko norbaiten urtebetetzean.	Sekretu ona da, adarreko norbaiti ongi sentiarazteko gordetzen/ezkututzen dugun informazioa baita. Ez jakiteak ez dio inolako kalterik edo sufrimendurik eragiten.
2. sekretua: Begiraleak esan dit adarreko esamesak kontatzen badizkiot litxarreriak emango dizkidala, baina ez diezaiola adarreko inori kontatu, ez begiraleei.	Sekretu txarra da, monitorea litxarreriak erabiltzen ari delako zure burua manipulatzeko eta ezkutuan zerbait egin dezazun eskatzeko. Zure kideen konfiantza traizionatzeko eskatzen dizu, eta horrek deseroso edo errudun sentiaraz zaitzake. Gainera, beste helduei ezer ez kontatzeko eskatzen dizu, eta hori zerbait ondo ez dagoen seinale da. Gauza garrantzitsuak ezkutatzera behartzen zaituzten edo gaizki sentiarazten zaituzten sekretuak konfiantzazko heldu bati kontatu behar zaizkio beti.
3. sekretua: Adarreko norbait zirikatzen ari dira, ez naiz kontatzera ausartzen hurrengoan ni izan naitekeelako.	Sekretu txarra da, norbaiten aurkako jazarpen edo tratu txarren egoera baita. Hori ez kontatzeak arazoak okerrera egitea eta pertsonak sufritzen jarraitzea eragin dezake. Beldurra ematen badu ere, garrantzitsua da konfiantzazko pertsona heldu bati gertatzen ari dena kontatzea, egoera geldiarazi ahal izateko. Isiltasunak min egiten dutenak baino ez ditu indartzen.
4. sekretua: Opari mamua, badakit nori tokatu diozun opari mamuan, baina ezin dizut kontatu.	Sekretu ona da, joko baten parte delako (adarreko pertsona guztiek onartu eta erabakitakoa) eta ez diolako inori kalterik eragiten. Opari mamuaren sekretua gordetzeak jarduera dibertigarriagoa bihurtzen du, eta, azkenean, sorpresa atsegina izango da.
5. sekretua: Lokalean poltsa bat aurkitu dut, jardueraren ondoren ospatuko den urtebetetzerako opariekin.	Sekretu ona da, gordetzeak urtebetetzearen ezustekoa guztiontzat berezia izaten jarraitzen lagunduko baitu. Sekretua gorde dezakezu ospakizunaren momentua iritsi arte, inori kontatu beharrik gabe.

Neska-mutilekin bi sekretu mota horiek landu eta haien arteko ezberdintasunak ulertu ondoren, NBEko kideak eskatuko die talde bakoitzak sekretu on bat eta txar bat atera ditzala. Ondoren, talde handian komentatuko dira, adibide bakoitzak zer ezaugarri dituen argudiatuz.

Azkenik, NBEko pertsonak landu duten Eskubidea eta Legea azalduko ditu, baita zergatik dauden lotuta ere.

2. zatia) Abestia eta galderak (15 minutu)

Eskauta beti prest dago zerbitzatzeko

Babes nazaten eskubidea

“Beti zerbitzatzeko prest” egoteak esan nahi du gure inguruan dauden pertsonak une oro babesteko erantzukizun aktiboa geure gain hartzen dugula. Lege eta Eskubide horren ondorioz, neskek eta mutilek ere gainerako pertsonetikiko laguntza- eta babes-jarrera hartzen dute.

Abestia jartzen dugu atzeko planoan, galdera hauei erantzuten zaien bitartean:

<https://www.youtube.com/watch?v=0228mfBzZEK> (Rozalén- Girasoles)

- Nork babesten gaitu?
- Norengana jotzen dut laguntza behar dudanean?

Neska-mutilek ulertu behar dute gaizki sentiaraziko dien zerbaite gertatzen zaienean (larritasuna, tristura, bakardadea, agobioa...), inguruan jendea dutela. Pertsona horiek irakasleak, begirale-taldeko pertsonak, haien senideak... izan daitezke. Konfiantzazko norbait izan behar duela ulertu behar dute, arazoa konpontzen lagundu diezaiokeen norbait, edo, pertsona horrek ez badaki, pertsona egokia bilatzeko gai izan behar du, arazoa konpon dezan.

“Oinarinen Txostena”-n azaltzen den bezala, gazteak patruiletan banatzen dira. Horien barruan, ikasle bakoitzak kargu bat hartzen du (talde-sentimendua sustatzeko, konpromisoa eta erantzukizun bat hartzeko, gaitasun berriak ezagutzeko...).

“Animatzailea” edo “Hontz Eroa” kargua gehitzea proposatzen da. Pertsona hori arduratzen da patruilan giro ona izateaz, pertsona guztiak ondo sentitzen direla eta konfiantzan daudela ziurtatuz.

3. zatia) Indarkeria egoerak (40 minutu)

Mundu hobea eraikitzen du

Ondo tratatuak izateko eta diskriminatuak ez izateko eskubidea

Mundu hobea eraikitzeko, errespetuan eta inklusioan hezi behar da, eta bermatu behar da inor ez dela diskriminatuko generoagatik, jatorriagatik, erlijioagatik, orientazioagatik... Ahots guztiak berdinean baloratzen dituzten espazioak sortu behar dira, inolako bereizketarik eta bazterketarik gabe.

Jarduera hau egiteko, adarra taldetan banatuko da. Talde bakoitzak egoera hauek landu beharko ditu. Sailkatu egin beharko dituzte, indarkeria-egoerak diren ala ez kontuan hartuta.

NBEko pertsonak egoera guztiak banatuko dizkie gazteei. (Garrantzitsua da erantzuna kentzea, hori kolorean markatuta). Oraingoan indarkeria egoerak diren ala ez baino ez dute esan beharko (ondoren beste jarduera bat egingo da horiekin).

Ondorengo egoerak aztertzea, indarkeria egon daitekeen ala ez.

EGOERAK

1. egoera (INDARKERIA EGOERA)

Ikastetxe berera doazen pertsonak osatzen dute adarra, pertsona bat izan ezik. Denak geratzen dira elkarrekin joateko eta etxera itzultzeko, eskola berekoa ez den pertsona izan ezik: adarrak beste pertsona hainbeste ezagutzen ez duenez, ahaztu egiten dira eta alde batera uzten dute.

2. egoera (INDARKERIA EGOERA)

Kanpamentuan gaude eta duxatzea tokatzen zaigu, adarreko pertsona batek ez du uretara sartu nahi kamisetarik gabe. Begiraleek uretara kamisetarik gabe sartzera behartzen dute, bestela ezin izango duela ondo duxatu azalduz.

3. egoera (INDARKERIA EGOERA)

Udako kanpamentuan zure platera garbitzen ari zara eta begirale bat zuregana hurbildu eta esaten dizu: "Zaude, nirea igurtziko al duzu?". Zure begiralea denez, egiten duzu.

4. egoera (INDARKERIA EGOERA)

Kanpin-denda partekatzen dudak jendearekin ari naiz hizketan, eta aldatzera noala esaten diet (erabat buzti naiz jardueran). Aldatzen ari naizen bitartean, norbait sartu da bat-batean dendara.

5. egoera (INDARKERIA EGOERA)

Kanpalekuan ezin gara mahaitik altxatu bazkaltzen ari garenean, baina nik beti egiten dut. Begirale-taldeko pertsona batek zigortu egin nau soka batez bankuari lotuta. Askatu nauenean hankak gorri neuzkan.

6. egoera (INDARKERIA EGOERA)

Museorako irteera bateratuan, Trebeak galtzak jaistera jolasten aritu dira. Azkarretako talde batek argazkia ateratzen zuen bitartean, Trebeakeko pertsona bat joan da eta argazkia ateratzen ari zen pertsona bati galtzak jaitzi dizkio.

7. egoera (INDARKERIARIK GABEKO EGOERA)

Ibilbidearen azken egunean gaude eta adarreko pertsona batek hanka okertu du, adarreko beste pertsona bat gerturatu zaio laguntzen saiatzeko eta bere burua eskaini dio motxila eramateko. Bitartean, adarreko beste pertsona batek laguntzen dio oinez jarraitu ahal izateko eta horrela ibilbidea amaitu ahal izateko.

8. egoera (INDARKERIARIK GABEKO EGOERA)

Mendian gaude irteeran eta pixa egitera joan nahi dugu. Monitoreak ezkutatutako leku on bat aurkitzen lagundu digu, eta aparte geratu da, inor etor ez dadin zainduz.

9. egoera (INDARKERIARIK GABEKO EGOERA)

Janaria banatu dugu eta hutsik geratu den plater bat falta da, adarreko pertsona bakoitzak koilarakadatxo bat botatzen du.

10. egoera (INDARKERIARIK GABEKO EGOERA)

Adarreko norbait gaixotu egin da, monitoreari abisatuko diogu eta sukaldean kamamila bat prestatuko diote.

Indarkeria-egoerak identifikatu ondoren, NBEko pertsonak taula hau betetzeko eskatuko die taldeei (hemen agertzen da taula beteta monitoreentzat (dinamizatzailerentzat laguntza-materiala da); neska-mutilei, berriz, hutsik emango zaie). 1. eranskina inprimatu.

INDARKERIA EGOERA 1

Egoera

Ikastetxe berera doazen pertsonak osatzen dute adarra, pertsona bat izan ezik. Denak geratzen dira elkarrekin joateko eta etxera itzultzeko, eskola berekoa ez den pertsona izan ezik: adarrak beste pertsona hainbeste ezagutzen ez duenez, ahaztu egiten dira eta alde batera uzten dute.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Ikastetxe berekoa ez den pertsona sozialki baztertua izaten ari da. "Nahi gabeko" zerbait iruditzen arren, sistematikoki ahaztea eta taldearen jardueretan ez txertatzea indarkeria mota bat da, taldearen ongizate emozionalari eta taldeko kide izateko eskubideari eragiten baitio. Bazterketa horrek isolamendua, tristura eta autoestimu baxua senti ditzake pertsona horrengan. Taldeko gainerako kideek ez aintzat hartzeak eragin emozional negatiboa du.

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Taldearen sentsibilizazioa: Adarreko kideei inklusioaren eta errespetuaren garrantzia azaltzea, bazterkeria ere indarkeria mota bat dela nabarmenduz. Ikusarazi behar zaie beren ekintzek (edo ekintza-faltek) nola mindu ditzaketen besteak, nahita egiten ez badute ere. Zer pertsona mota izan nahi dugu?, Zerk sustatzen du gure idearioa?, Nola jokatu luke Jesusek?...

Eskaut legeekin lotu (Idearioarekin bat egiten dutenak). Zer pertsona mota izan nahi dugu?, Zerk sustatzen du gure idearioa?, Nola jokatu luke Jesusek?...

Batasun uneak ezartzea: Gaztetxoek une psikoebolutiboagatik, adarrean pertsona berri bat sartzea egoera zaila izan daiteke (lotsa, beldurrak, talde itxiak, aurre-nerabezaroa...). Elkar ezagutzeko uneak (gustu/interes komunak, zaletasunak) eta lan-talde mistoak sustatu.

Bizikidetzaren arauak gogoratzea eta/edo ezartzea: Ziurtatzea adarreko pertsona guztiek barneratuta dituztela adarreko bizikidetzaren arauak (ikasturte hasieran neska-mutilekin batera sortu beharko liratekeenak).

Patruilen karguak erabili: "animatzaile edo hontz ero" kargu bat ezarri. Adarreko pertsona guztien ongizatea sustatzeaz arduratzen da, eta, hala ez bada, konponbideak edo laguntza bilatu behar ditu.

Gainera, egokia litzateke taldearen barruan egoera lantzea, gazteek uler dezaten gaizki sentitu direla, ikusteko ea beraiek antzeko zerbait bizi izan duten beste testuingururen batean...

Nori eskatu laguntza

Adarreko edo taldeko monitoreak: Ziurrenik, talde osoarekin harremana duten pertsona heldu bakarrak dira. Aukera izango dute adarrekin hitz egiteko, jardunbideak ezartzeko eta pertsona berriaren integrazioa bultzatuko duten jarduerak sustatzeko. Egokiena adarreko arduradunen taldeari kontatzea izango litzateke, baina pertsona horrek konfiantza duen taldeko edozein pertsonari kontatzea izan liteke.

Senideak: Baliteke pertsona berria izatean taldekideekin konfiantza nahikorik ez izatea nola sentitzen ari zaren azaltzeko, beraz, senide bati kontatzea beste aukera bat izango litzateke. Familiak irtenbideak bilatu ahal izango lituzke, eta, bestalde, pertsona berriari laguntza emozionala eskaini.

Hontz eroa: Pertsona heldu bati eskatzea litzateke egokiena, baina adarrean ezarrita badago kargu hau aukera bat izan liteke. Gainera, baliteke pertsona horrek adarreko norbaitekin konfiantza izatea eta pertsona horri kontatzea nahiago izatea, begirale taldeko norbaiti baino. Gainera, eurek egiten badute, taldearen zaintzan eta ongizatean parte hartzea sustatzen dugu.

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

Ikastetxe berera doazen pertsonak osatzen dute adarra, pertsona bat izan ezik. Hontz eroa kargua duen pertsona konturatzen da beti geratzen direla adarreko pertsona guztiak elkarrekin joateko, pertsona berria izan ezik. Harengana hurbildu eta etxera itzultzean batu nahi ote den komentatu dio. Gainera, galdetu dio ea nahi duen WhatsAppeko taldean sartu, jarduera hasi aurretik geratzeko.

Ondoren, NBEko pertsonak eskatuko du talde bakoitzak atera ditzala jada adarrak bizi izan dituen pare bat egoera, eta hitz egingo dute (goiko taulari jarraituz).

- Egoera
- Zergatik da indarkeria? Zergatik dago gaizki? (argumentazioarekin)
- Nola jokatu egoeraren aurrean
- Nori eskatu laguntza
- Egoerari buelta ematea

Azkenik, NBEko pertsonak landu duten Eskubidea eta Legea azalduko ditu, baita zergatik dauden lotuta ere.

Bikotea bilatu:

Dinamika hau Eskubideak Haurren Eskubideen Konbentzioko (CDN) 10 eskubide garrantzitsuenak identifikatzen dituzten argazkiekin lotzeko minijoko bat da. Jokoa Eskubideen eta argazkien artean bikoteak egitean datza.

Horretarako, 2. eranskina erabiliko dugu, aldeztu aurretik inprimatua eta ebakia. NBEko pertsonak

jokoa proposatuko du eta dinamika azalduko du (memory jokoa bezalakoa da).

Nahi izanez gero, binaka jarrita, irudiarekin itsatsi eta Haurren eta Nerabeen Eskubideen karta-sorta txiki bat sor daiteke. (**Dinamizatzailearentzako laguntza**) Memory jokoa bezalakoa da eta lana errazteko kartak koloreka doaz, beraz, irudi eta esaldiagatik konplikatzen bazaigu, koloreak lagundu egingo digu).

4. zatia) Otoitza (15 minutu)

Garrantzitsua izateko eskubidea

- Lagunak bezala tratatzen ditu denak.
- Bila ezazu Jainkoa egunero.

Pertsona guztiak lagun gisa tratatzeak esan nahi

du haur bakoitzak taldean duen garrantzia aitortu behar dela, haien iritziak eta sentimenduak balioztatuz. Adiskidetasunean eta elkarrekiko laguntzan oinarritutako harremanak sustatuz (horrela kide izatearen sentimendua indartuz).

Bestalde, Jainkoak gutako bakoitza maite duela eta gutaz arduratzen dela baieztatzean, pertsona bakoitza bakarra, baliotsua eta arreta berezia merezi duena dela onartzen dugu. Ideia horrek indartu egiten du haur bakoitzak pertsona garrantzitsu gisa tratatua izateko eta bere ahotsa entzuna izateko duen eskubidea. Haur bakoitza bakarra eta baliotsua da Jainkoaren begien aurrean

-Sarrera (dinamizatzailerak):

"Jarduera ixteko otoitz txiki bat egingo dugu eta Oinarinak haur eta nerabeen eskubideei buruz ikasi dutena jasoko dugu banaka."

Ebanjelioa – Samariar onaren parabola (Lukas 10, 25-37)

Lc 10, 25-37

25 Orduan, lege-maisu batek jaiki eta azpikeriaz galdetu zion:

–Maisu, zer egin behar dut ondareztat betiko bizia jasotzeko?

26 Jesusek esan zion:

–Zer dago idatzia Moisesen legean? Zer irakurtzen duzu?

27 Hark erantzun:

–Maita ezazu Jauna, zeure Jainkoa, bihotz-bihotzez, gogo osoz, indar guztiz eta adimen guztiz. Eta lagun hurkoa zeure burua bezala.

28 Jesusek erantzun zion:

–Ederki erantzun duzu. Bete hori eta bizia izango duzu.

29 Baina lege-maisuak, bere galdera bidezkoa zela adierazi nahirik, galdetu zion Jesusi:

–Eta nor da nire lagun hurkoa?

30 Jesusek erantzun zion:

–Behin batean, gizon bat zihoan Jerusalemdik behera Jerikorantz eta lapurren eskuetan erori zen; zeuzkanak kendu eta, egurtu ondoren, alde egin zuten, erdi hilik utziz. 31 Apaiz bat gertatu zen, hain zuzen, bide hartan behera, eta, gizona ikustean, bidetik okertu eta aurrera jo zuen. 32 Gauza bera egin zuen handik igaro zen tenpluko lebitar batek ere: ikustean, bidetik okertu eta aurrera jo zuen. 33 Baina bidaian zen samariar bat bertara iritsi eta, hura ikustean, errukitu egin zitzaion.

34 Hurbildu eta zauriak lotu zizkion, olio eta ardoz

igurtzi ondoren; gero, bere asto gainean ezarri, ostatura eraman eta bere ardurapean hartu zuen. 35 Biharamunean, zilarrezko bi txanpon

atera eta ostalariari eman zizkion, esanez: «Zain ezazu eta, gehiago gastatzen baduzu, hurrena natorrenean ordainduko dizut». 36 Zure ustez, hirurotan zeinek jokatu zuen lagun hurko bezala lapurren esku eroritako gizonarekin?

37 Lege-maisuak erantzun zion:

–Hartaz errukitu zenak.

Jesusek esan zion, orduan:

–Zoaz eta egin zuk ere beste horrenbeste.

- Irakurri ondoren:

NBEko pertsonak kartulina batean (adar guztiarena) idazteko/irudikatzeko eskatuko die gaztetxoei jardueran ikasi dutena.

- Galdera gidariak:

- Nor da Tratu Onaren adibide bat?
- Zergatik? (Senideak, lagunak, pertsona ospetsuak... izenda ditzakete)
- Inork ez badu Jesus aipatzen, NBEko pertsonaiak egingo du eta azalduko du zergatik den tratu onaren erreferentea.

- Jesus zergatik den erreferente ona argitzeko irakurketa:

1. Jesusek pertsona guztiak berdin baloratzen zituen: Jesus era guztietako pertsonekin erlazionatzen zen: emakumeak, haurrak, adinekoak, gaixoak, atzeritarrek eta gizarteak baztertutako pertsonak hala nola zerga-biltzaileak edo leprosoak. Ez zuen bereizketarik egiten, ez zuen inor diskriminatzen.
2. Jesusek enpatia eta errukia praktikatzen zituen: Egoera zailetan zeuden pertsonak aurkitu zituenean, hala nola gaixoak edo bidegabekeriak jasaten zituztenak, Jesusek haien arazoak entzuteaz gain, haiei laguntzeko jarduten zuen. Adibidez, bidegabeki akusatzen zituztenak defendatzen zituen.
3. Jesusek justizia eta pertsona ahulak defendatzen zituen: Jesusek injustiziak jasaten zituztenak defendatu zituen. Adibidez, merkatariak Tenpluan jende behartsuaz baliatzen ikusi zituenean, edo harrikatua izango zen emakumea babestu zuenean...
4. Jesusek barkamena irakasten zuen.
5. Jesus apala eta zerbitzaria zen: Jesusek bere dizipuluen oinak garbitu zituen, zerbitzariei erreserbatutako lana. Ekintza horrekin, handia izateak besteak zerbitzatzeari dakarrela erakutsi zuen.

*(Dinamizatzailleak nahi badu, arrazoi gehiago gehitu ditzake).

5. zatia) Gogoeta eta ebaluazioa. (5 minutu)

Bestetik, adarrean nola tratatzen garen, adarra Ingurune Segurua izan dadin zer egin dezakegun, nori eskatu diezaiokegun laguntza, gertatzen zaiguna partekatu, pertsona guztiak gustura egon gaitezen denon artean zein arau adostuko ditugun... hausnarketa egitera gonbidatzen ditugu.

Azkenik, NBEko pertsonak landu duten Eskubidea eta Legea azalduko ditu, baita zergatik dauden lotuta ere.

AZKARRAK (15-16 urte)

Haurren eta Nerabeen Eskubidea

Helburu orokorrak:

- Haurren eta nerabeen eskubideak ezagutzea.
- Indarkeria hobeto identifikatzea bere ezagutzaren bitartez.
- Indarkeriaren aurrean nola jokatu ikastea (norengana jo, non eska dezakedan laguntza...)

Helburu zehatzak:

Hezkuntza proiektua

Heziketa

- Inguruneak eta bertako pertsonak ematen diotena baloratzea.
- Bere burua eta gainerako pertsonak modu konstruktiboan ebaluatzeke gai izatea.
- Talde gisa inguruaren aurrean dugun jarreraz jabetzea.
- Bere ideiak besteen iritzia beldur izan gabe adieraztea.
- Besteen iritzia aberasgarritzat hartzea.
- Talde txikia bere emozioak eta sentimenduak partekatzeko gune pribilegiatutzat hartzea.

Fedea

- Bere ingurunea adar gisa eraldatzeko ekintzekin konpromisoa hartzea.

Gizartea

- Gizartearen errealitatea kritikoki aztertzea.
- Gizartearen hobekuntzan adar gisa parte hartzea.
- Gatazkak konpontzeko indarkeriarik gabeko trebetasunak praktikan jartzea.
- Aniztasuna positiboa dela, bakoitzak behar jakin batzuk dituela eta pertsona guztiok horiek ezagutzeko eta onartzeko ardura dugula jabetzea.

Denbora: 2 ordu eta 30 minutu

Materialak:

- Ordenagailua.
- Proiektorea.
- 8. ERANSKINA inprimatua.
- 5. ERANSKINA, inprimatua.
- 6. ERANSKINA inprimatua.
- 7. ERANSKINA inprimatua.
- 10 folio
- Boligrafoak 5
- Hiru kandela (bat helburu bakoitzeko).
- Koloretako txartelak (berdea, horia eta gorria), pertsona bakoitzeko bat.

Aurretiko prestakuntza:

- Eranskin guztiak inprimatu (5, 6, 7, 8).
- Koloretako txartelak prestatu: berdeak, horiak eta gorriak, bakoitzetik bat.
- Azkarrentzat berdinen taldea ezinbestekoa da, bere bitartez munduan "izateko" modu kolektibo bat bilatzen dute. Hil ala biziko une honetan, indarkeria adarrean identifikatu eta aitortzea, bizi diren errealitate soziala aztertzea eta parte hartzen duten espazioak seguruak, babesleak eta indarkeriarik gabekoak izan daitezen haiek egin dezaketenari buruz hausnartzea. Era berean, biolentziaren aurrean nola jokatu ikasteko aukera da (norengana jo, non eskatu laguntza...), eman daitekeen biolentzia sailkatzetik harago.
- Dinamika honetan, haren esperientziatik abiatuko gara, hartaz hausnartu eta horren arabera jokatzeko.
- Azkenik, aipatu dinamika hau "Azkarrek Kontratuaren" barruan sar daitekeela (bertan, "Txostenak" dioenaren arabera, azkarrek taldean aurrera egitea dute helburu, banakako konpromisoen bidez eta taldean bidegabekeriaren aurka borrokatuz, erantzukizuna eta zerbitzu-jarrera landuz. Horretarako, arduradunen laguntzarekin, Plan bat egin eta aurrera eramateko konpromisoa hartuko dute, "AZKARRAK KONTRATUA", mailaz mailako garapen eta eraldakuntzakoa, etapatan banatua), eta bertan, beraiek ere aldaketa-eragile eta beren eskubideak sustatzeko eragile izan daitezkeela jaso ahal izango dute.

Dinamikak

1. zatia) (30 minutu)

EZAGUTZEN DITUGU HAURREN ETA NERABEEN ESKUBIDEAK

Dinamika hasteko, neska-mutikoei beren eskubideak zein diren jakinaraziko diegu, eta haurren eta nerabeen eskubideak azalduko ditugu.

Dinamika aurkeztuko diegu neska-mutilei, eta ariketaren hiru helburu nagusiak azalduko dizkiegu. Horrekin hasteko, Haur eta Nerabeen Eskubideak ezagutuko ditugu, aukera hauetako baten bidez:

A. Proiektorea badugu: bideoa

*****Haurren eta nerabeen eskubideak**

https://youtu.be/Vx0Xc8j_6vk?si=76Z4huhRDB8x_hdl

*****Haurren eskubideak**

<https://youtu.be/rApULMPWQIU?si=uQ1j-z196fkj33Vx>

B. Proiektorerik ez badugu: Unicefen eskubideen gutunak, 5. ERANSKINA.

Bideoak ikusi ondoren, eskubide horiek garrantzitsuak direla uste duten eta gure egunerokotasunean horiek guztiak betetzen direla uste duten eztabaidatzea funtsezkoa izango da. Helburua da garrantzitsutzat identifikatzea, bai beraientzat eta bai inguruan dituzten neska, haur eta nerabeentzat, batzuetan betetzen ez direnak (adib. Bere adarreko eta/edo adar txikiagoko neska-mutilak)

2. zatia) Ingurune segurua sortzea (30 minutu)

Zer elementu ditu?

Galdera horri erantzuteko, Haurren eta Nerabeen Eskubideak ezagutu ondoren, "ideia-jasa" egitera animatuko ditugu, haien erantzunak INGURUNE SEGURUA zer den azaltzeko (monitoreentzako laguntza gisa, dinamizatze orduan, esan genezake inguru seguru bat indarkeriarik gabeko leku/harreman bat izan daitekeela, entzuna sentitzen naizen leku/harreman bat, parte sentitzen naizena, gainerakoei entzuten diedana, lagundua

sentitzen naizena, iritzia ematen dudana, bakarrik sentitzen ez naizena...).

"Ideia-jasa" horren ondoren, pertsona/patrula bakoitzak abesti bat aukeratuko du haientzat INGURUNE SEGURUA (indarkeriarik gabea) zer den deskribatzeko, eta beste bat SEGURUA EZ DENA deskribatzeko. Ondoren, bateratze-lana egingo dugu, INGURUNE SEGURUAREN eta INGURUNE EZ-SEGURUAREN ezaugarriak ateratzeko.

Monitoreentzat, kontuan hartu beharrekoak:

- Adarraren tamainaren arabera, abestiak aukeratzean 4-5 pertsonako talde txikietan antolatzea, bateratze-lana errazteko.
- Ingurune seguruak indarkeriarik gabeko espazio gisa identifikatzen lagunduko diegu gazteei. Horretarako, monitore gisa, indarkeria-motetan babes gaitezke, eta, hala, haien zalantzak argitu (6. ERANSKINA).

3. zatia) Kalera irteten gara (45 minutu)

Eskubideak ezagutu eta gure buruarentzat ingurune seguruak zer den identifikatu ondoren, gaur egun gizartea osatzen dugunoi dagokigu indarkeria hori identifikatzeko ikuspegia izatea eta indarkeria hori eman ez dadin geure kabuz jokatzeko (bakoitzak geure ahalmenen arabera). Hori dela eta, kalera irtetera animatuko ditugu, jendeari galdetzeraz eta, horrela, gizarteak zer iritzi duen aztertzeraz. Jendeak identifikatzen al du Haur eta Nerabeenganako indarkeria? Garrantzitsua iruditzen zaizue? Jendeak ezagutzen al ditu Haurren eta Nerabeen eskubideak?

(irteeran bagaude, ezin badugu gure auzoan kalera atera, beste adar batzuei egiten dizkiegu elkarriketak edo gauden herrian egiten ditugu)

Horretarako, adarraren tamainaren arabera, 3-4 pertsonako taldeak egingo ditugu, galderak idatzera eseri daitezkeen eta jendeari galdetzeraz irteten daitezkeen, gero erantzunak talde handian partekatuzko.

Galdera posibleak (orientagarriak, neska-mutilei laguntzeko).

- Zer da indarkeria zuretzat? Eta Haur eta Nerabeenganako indarkeria?
- Zer da zuretzat leku seguruak?
- Ezagutzen al dituzu haurren eta nerabeen eskubideak? Zein? Baten bat aipa dezakezu?
- Ba al dakizu eskubide horiek zaintzen dituen eta indarkeriatik babesten gaituen legerik ba ote dagoen? Edo baliabide jakinen bat?
- Gai garrantzitsua iruditzen al zaizu?

4. zatia) EKINTZA (35 minutu)

Zer egin dezakegu indarkeria prebenitzeko eta horren aurrean jarduteko?

(prebenitu= ez utzi pasatzen) (ekin= indarkeriaren aurrean babestu)

Amaitzeko, garrantzitsua da ekintzaren batekin ixtea. Azkarrei galdetuko diegu hitz egin dugun honek guztiak zertara eramaten dituen. **Eta orain zer?**

Gizartea osatzen dugunok haur eta nerabeekin partekatzen ditugun espazioak espazio seguruak izan daitezkeen egin dezaketek ekintzaren batean pentsatzera animatuko ditugu.

Neska-mutirik gidatzeko egin daitezkeen ekintzak (monitoreentzako jarraibideak):

ADARRAREKIKO ESPAZIO SEGURUAK

SORTZEKO 1. EKINTZA: Euren jarrerez ardura daitezkeen, **"Azkarrik Kontratua"** egiteko gonbitea luzatzen zaie, adarra espazio seguru bihurtzeko konpromisoa hartzen duten jarrerak barne. Izan ere, ez da monitorearen ardura bakarrik, haiena ere bada onargarria ez dena identifikatzea, mugak jartzea, botere-gehiegikeriak identifikatzea: norbere burua zaintzeko eta zainduak sentitzeko konpromisoa hartzea.

2. GIZARTEARI ZUZENDUTAKO EKINTZAK ESPazio SEGURUAK SORTZEKO: Zer egin

dezakegu indarkeria prebenitzen eta detektatzen laguntzeko? Indarkeriaren inguruan eta laguntza eskatzeko moduaren inguruan **sentsibilizatzeko zerbait egitea (bideoa, posterrak... baita enpresaren gaia aukeratzea ere).**

Ekintzak bukatutakoan, bateratu egingo ditugu. Bateratze-lana egin ondoren, azalduko diegu badaudela elementu batzuk, eta monitoreen ardura direla. Gazteei eman beharreko informazioa. **Zer babes-elementu ditugu taldean?** (Jokabide-kodea (6. ERANSKINA) eta protokoloaren "detekzioa" ezagutaraztea)

- Jokabide-kodea: dokumentu horrek zehazten digu zer jarrera izan behar dugun (eta zer ez) taldeko neska guztiekin harremanetan jartzeko. Garrantzitsua da dokumentu hori izatea, monitoreek jakin dezagun zer gauzek sortzen duten leku segurua eta zer gauzek ez duten egiten, indarkeria eta segurtasunik eza baitakarte.
- Jarduera-protokoloa: zuenganako edo taldeko edozein neska-mutilenganako indarkeria-egoera hautematen dugunean zer egin behar dugun jakiten laguntzen digun dokumentua da. Zerbait egin behar dugu, beraz, konfiantzazko edozein begiralerengana jo, behar izanez gero.

Amaitzeko, 7. ERANSKINeko 16 orriak banatuko dizkiegu (alde batetik, orri bakoitzetik haur eta nerabeen eskubide bat izango dute, eta bestetik, irudi baten zati bat). Puzzlea egin beharko dute lokala apaintzeko eta haiek ikusgai izateko. Kartela aprobeztatuko dugu irudiaren aldean idatzi ahal izateko zer ekintza egiteko konpromisoa hartzen duten (adib. Azkarrak kontratua / bideoa, kartelak, eskubideen eta indarkeriaren inguruan gizartearen sentsibilizatzeko liburuxkak...), bai eta ezagutu dituzten eta taldeko monitorearen ardura diren tresnak ere (adib. Jokabide-kodea eta jarduera-protokoloa).

5. zatia) Otoitza-ebaluazioa (10 minutu)

Otoitza hasi baino lehen 3 txartel banatzen dizkiogu pertsona bakoitzari (1 gorria, 1 berdea eta 1 horia) eta giroa eta jarrera lasaia eta irekia izatea bermatzen dugu.

- Sarrera (monitoreak):

"Jesus, gaur zurekin hitz egitera gatoz bizi izan dugunetik. Gure eskubideei buruz, indarkeriari buruz eta Espazio Seguruak eraikitzei buruz ikasi dugunetik. Dinamika hau amaitzean nola sentitzen garen kontatu nahi dizugu."

- (Lehen kandela pizten da)
Gure eskubideak ezagutu
- *"Jesus, ba al zenekien askotan ez dakigula dagokigun guztia gazte izateagatik?"*
- *"Orain, jarduera honen ondoren... Zure eskubideei buruz gehiago ikasi duzula uste baduzu, altxa zure txartel berdea. Zalantza bat baduzu, horia. Ez bazara guztiz enteratu, gorria."*
- (Bigarren kandela pizten da)
Indarkeria onartzea
- *"Jauna, batzuetan gertu pasatzen den eta ikusten ez dugun indarkeriari buruz ere hausnartu dugu."*
- *"Orain hobeto identifikatzeko gai zarela uste baduzu, altxa zure txartel berdea. Oraindik zalantzarik baduzu, horia. Hasieran bezala sentitzen bazara, gorria."*
- (Hirugarren kandela pizten da)
Jarduten jakitea
- *"Jesus, batzuetan zailena zer egin jakitea da."*
- *"Gaur ideia argiak baldin badituzu norengana jo edo indarkeria ikusten edo sufritzen baduzu laguntza nola eskatu, altxa ezazu zure txartel berdea."*

Zerbait argi geratu bazaizu baina ez dena, horia.

Oraindik ez badakizu zer egin, gorria."

- Amaiera (irakurketa bateratua):

"Eskerrik asko, Jesus, elkarrekin egoteagatik.

Eskerrik asko begiak eta bihotza zabaltzeagatik.

Lagun iezaguzu inork beldurrik ez duen espazio seguruak eraikitzen, zaintzeko, entzuteko eta babesteko gai garen lekuetan.

Emaiguzu argia izateko indarra, kandela hauek bezala,

eta zerbait ondo ez dagoela ikusten dugunean ekiteko konpromisoa hartzea.

Egin gaitzazu ausart, konprometitu eta elkarturik,

gure taldean eta kanpoan izan dadin,

nabari dadila mundua eraldatzeko dugun gogo.

Amen."

**Nahi izanez gero, koloretako txarteletan landutako zerbait idatz edo marraz dezakete. Agian, kezkatzen dituen zerbait, gainerakoekin partekatu nahi dutena, edo norbaiti zehazki adierazi nahi diotena.*

-Atzeko planoko musika jar dezakegu, eta espazioa eman, zentroan jar dezaten edo nahi duenari eman diezaioten (jardueraren ondoren ere eman diezaiokete)

- Tratu txarren, abusuen eta esplotazioaren aurkako babesa (19, 34, 39)
- Osasuna, aniztasunaren trataera (23,24)
- Hezkuntza (28)
- Lan kaltegarriaren eta esplotazioaren aurkako babesa (32, 34, 36)
- Bere kultura (30)
- Atsedena eta aisialdi osasuntsua (31)

HAURREN ETA NERABEEN ESKUBIDEEN ADIERAZPENA ETA HITZARMENA (CDN 1989)

- Diskriminazioaren aurka (2)
- Adingabearen interes gorena (3)
- Gurasoen eta legezko tutoreen erantzukizunak (5, 18, 2, 27)
- Bizitza, izena, nazionalitatea (6,7,8)
- Adierazpen-askatasuna, iritzia, erlijioa (12,13,14,15)
- Intimitatea (16)

TREBEAK (17-18 urte)

Haurren eta Nerabeen Eskubideak

Helburu orokorrak:

- Haurren eta nerabeen eskubideak ezagutzea.
- Indarkeria hobeto identifikatzea bere ezagutzaren bitartez.
- Indarkeriaren aurrean nola jokatu ikastea (norengana jo, non eska dezakedan laguntza...)

Helburu zehatzak:

- Pertsona heldu gisa (kasu honetan helduak adinez nagusi gisa ulertuta) jokabide-kodea betetzearen erantzule egitea.

Hezkuntza-proiektuarenak:

Heziketa

- Gure inguruko arazoei irtenbideak eta alternatibak bilatzea (eragile izatea)
- Inguruko errealitatearekiko jarrera kritikoa garatzea.
- Irizkiak libreki adieraztea, egoera desberdinetan eta modu egokian.

Fedea

- Jainkoa bere ekintza eta erabakien motore bezala sentitzea eta adarrekin partekatzea.

Gizartea

- Indarkeriarik gabeko jarrerak eta gaitasunak eguneroko bizitzara eramatea
- Maila guztietan, gatazkak konpontzeko konpromiso eta inplikazio pertsonaletik jardutea.
- Gizon eta emakumeen arteko berdintasunezko harreman baten aldeko konpromisoa hartzea, harreman hori beren bizitzetan aplikatuz.

Denbora: 2 ordu eta 30 minutu

Materialak:

- Eranskinak
- Guraizeak (2-3)
- Barrako kola (1)
- "BSEko haurrak eta nerabeak babesteko konpromisoa"ren kopiak (adarrean dauden adinez nagusiak diren trebeak adina).
- Orriak (4-5)
- Boligrafoak (4-5)

Aurretiko prestakuntza:

- Inprimatu 8. ERANSKINA, trebeek irakur dezaten; asko badira, egin kopia bat baino gehiago.
- 9. ERANSKINA Albisteak begiratu eta inprimatu, denbora mugatua bada, zein gai landu nahi diren aukeratu eta berri horiek inprimatu.
- 10. ERANSKINA inprimatutako monitoreentzat.
- 11. ERANSKINA inprimatua. Pertsona asko badira, inprimatu zenbait kopia irakurtzeko.
- Azkarrek jardueraren 6. ERANSKINA (Jokabide-kodea) inprimatuta.

Garapena:

1. zatia) (20 minutu)

Jarduerari ekiteko, Trebeakek Haurren Eskubideen Konbentzioko (CDN) artikulua laburbiltzen dituen eranskin hau gainbegiratuko dute. Gutxi gora behera 20 minutu emango dizkiegu ondo begiratzeko, nahiko iradokitzaileak diren irudiak dira eta ulertzeko denbora eskaintzen badiote errazagoa suertatuko zaie hurrengo dinamika.

8. ERANSKINA

(Jardueran denbora soberan baldin badago, eranskin hau erabil daiteke Eskubideekin karta-sorta bat sortzeko, eskubide bakoitza bere argazkiarekin moztuz eta erditik tolestuz eta itsatsiz, eskubidea alde batetik eta argazkia bestetik gera dadin).

2. zatia) (1 ordu eta 40 minutu)

Behin material hori pixka bat ezagutzen dugunean, praktikara goaz. Taldearen tamainaren eta daukagun denboraren arabera, egokiak iruditzen zaizkigun berriak erabil ditzakegu; ez da beharrezkoa albiste guztiak erabiltzea. Gai bat beste bat baino gehiago interesatzen bazaigu, lehenetsi besteen aurrean. Hurrengo berriak Haurren Eskubideen Konbentzioko (CDN) artikuluekin lotzea izango da dinamika.

Albiste bakoitzean, urratzen diren hitzarmeneko eskubideak edo artikulua identifikatu behar dira. 9. ERANSKINEAN, inprimatzeko albiste guztiak daude, eta zerrenda horretan, bakoitzari dagokion gaia:

- 1 Tratu txarrak eta zigor fisikoa
- 2 Genero indarkeria
- 3 Eskola jazarpena edo bullying-a
- 4 Babes falta asilo bila dabiltzan familia errefuxiatuentzat
- 5 eta 6 Haurren ezkontza eta haurdunaldia eta salerosketa

- 7 Generoen arteko desberdintasuna
- 8 Haurren lana
- 9 Sare sozialen erakusketa
- 10 Adimen artifiziala

Monitoreek material bat izango dute (10. ERANSKINA), dinamikaren irtenbideekin. Trebeaken ekarpenak jaso behar ditugu, eta eranskinetako informazioarekin osatu behar dugu, konbentzioaren beste artikulua batzuk barnean hartzen dituzten argudioak jasoz. Eranskin hau monitoreen kontraste-lana errazteko euskarri bat besterik ez da.

3. zatia) Babesgabetasun egoera bat lantzea (25 minutu)

Jarraian, Trebeak adarrak adingabe baten babesgabetasuna dakarren egoera bat irakurriko du (11. ERANSKINA). Behin ulertuta, egoera konpontzeko emango lituzketen urratsak definitu beharko lituzkete. Jarraitu eranskinetan jasotako jarraibideei.

Gero, adarrak bateratu egin beharko du, eta monitoreak EEB protokoloari buruz hitz egingo du (xehetasunetan sartu gabe), hau da, azaldu daiteke monitoreak tresna bat duela jakiteko nola jokatu babesgabetasun-egoera bat edo Haurren eta Nerabeen aurkako indarkeria-egoera bat atzemanen gero taldean, eta haiek lagun dezaketela babesgabetasun-egoera horiek hautematen, eta monitoreari helaraz diezazkioketela, zehazkiago, babes-egoera horiek kezkatzen dituzten xehetasunak edo zehaztasunak.

“Jokabide-kodea” izeneko materiala erabili (Azkarrek elkartaren jardueraren 6. ERANSKINA), monitoreen portaera-jarraibideak biltzen dituen. Adinez nagusi diren trebeek haurrak eta nerabeak babesteko konpromisoa sinatu beharko dute. Konpromiso horretan, zehaztapen gehiago jasotzen dira. Horregatik, komenigarria litzateke adinez nagusi diren eta taldearen jardueretan parte hartzen jarraitzen duten pertsonekin bilera bat egitea.

4. zatia) Ebaluazioa eta otoitza (5 minutu)

- Sarrera (dinamizatzailerak):

"Gaur landutako guztiaren ondoren, Haurren eta Nerabeen Eskubideei buruz gehiago jakiteaz gain, eskubide horiek noiz urratzen diren eta gure konpromiso pertsonal eta kolektibotik nola jokatzeko tresnak ere baditugu."

- Isilunea (2 minutu):

*"Isilune bat gordeko dugu. Itxi begiak, nahi baduzu.
Pentsatu gaur landu ditugun errealitateetako batean.
Imajinatu egoera hori pairatzen duten neska-mutilak.
Zer sentitzen du zure bihotzak?
Zer eskatzen dizu Jainkoak horrekin egiteko?"*

- Partekatzeko gunea (borondatezkoa):

"Norbaitek jarduera honetatik zer eramaten den, zer tokatu zaion, edo zer konpromiso hartu nahi duen ozen partekatu nahi badu, orain da unea."

- Amaiera (guztiok ozen irakurtzeko):

*"Jauna,
gaur begiak ireki dizkiegu askotan ez begiratzea nahiago dugun errealitateei.
Axolagabe ez uzteko eskatzen dizugu.
Injustiziek gureak balira bezala min egiten digutela.
Lagun iezaguzu ausartak izaten,
konpromiso, errespetu eta maitasunez jokatzera.
Ez dezagun inoiz ahaztu txikitasunetik ere, mundua alda dezakegula.
Eta, une oro, lagun diezagula zure argiak.
Amen."*

Deskargatu eranskinak:
www.bizkaia.eskaut.org
edo www.tratuon.org

ERANSKINAK

- 1 ERANSKINA** - Deszifratzeko esaldiak.
- 2 ERANSKINA** - Haurren eskubideak.
- 3 ERANSKINA** - Indarkeria egoerak.
- 4 ERANSKINA** - Memory.
- 5 ERANSKINA** - Indarkeria definizioak.
- 6 ERANSKINA** - Jokabide-kodea.
- 7 ERANSKINA** - Poster haurren eskubideak.
- 8 ERANSKINA** - Haurren Eskubideen Konbentzioa.
- 9 ERANSKINA** - Albisteak.
- 10 ERANSKINA** - Albiste bakoitzean urratutako eskubideak.
- 11 ERANSKINA** - Egoera.
- 12 ERANSKINA** - Fluxugramak.

1 Eranskina

Deszifratzeko esaldiak

1)

└┐>∇└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐

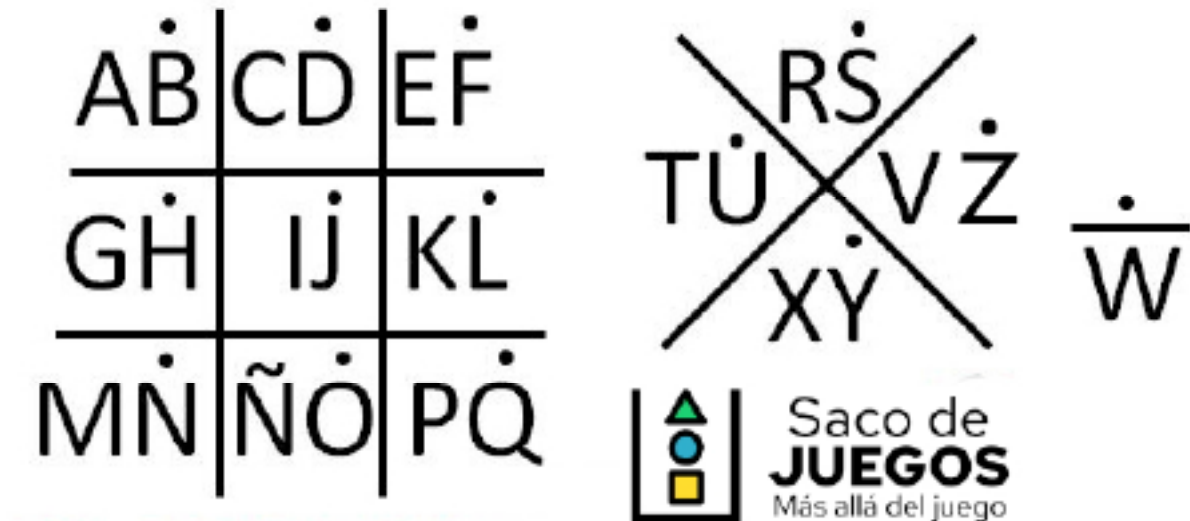
2)

└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐

3)

└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐
└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐└┐

Alfabeto enkriptatua:

Alfabeto hori ulertzeko, alde batetik, koadroaren formari erreparatu behar diogu:

Adibidez, "A" ezkerreko izkina irekita duen koadro bat izango litzateke

Eta bestetik, puntu honetan: hau "B" izango litzateke.

Hitz osoaren adibidea: ETXEA

2 Eranskina

Haurren eskubideak

Pentsatzen
dudana esan

Besteengan
pentsatu

Beti egia esan

Begiak eta
belarriak
zabalik izan

Alaia eta
dibertigarria

Garbia eta
txukuna

Osasuna

Beldurrik
gabe bizi

Jolastu

Atsedenerako,
aisialdirako eta
jolasteko
eskubidea

Garrantzitsua
izateko
eskubidea

Garrantzitsua
izateko
eskubidea

Ondo tratatua
izateko
eskubidea

Pentsatzen
dudana
esateko
eskubidea

Etxea izateko
eskubidea

Osasunerako
eskubidea

Nortasun bat
izateko
eskubidea

Beldurrik gabe
bizitzeko
eskubidea

Hezkuntzarako
eskubidea

Haurren eskubideak

3 Eranskina

Indarkeria egoerak

INDARKERIA EGOERA 1
Egoera Ikastetxe berera doazen pertsonak osatzen dute adarra, pertsona bat izan ezik. Denak geratzen dira elkarrekin joateko eta etxera itzultzeko, eskola berekoa ez den pertsona izan ezik: adarrak beste pertsona hainbeste ezagutzen ez duenez, ahaztu egiten dira eta alde batera uzten dute.
Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?
Nola jokatu egoeraren aurrean:
Nori eskatu laguntza:
Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

INDARKERIA EGOERA 2

Egoera

Kanpalekuan gaude eta dutxatzea tokatzen zaigu, adarreko pertsona batek ez du uretara sartu nahi kamisetarik gabe. Monitoreek uretara kamisetarik gabe sartzera behartu dute, bestela ezin izango duela ondo dutxatu azalduz.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Nori eskatu laguntza:

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

INDARKERIA EGOERA 3

Egoera

Udako kanpamentuan zure platera garbitzen ari zara eta begirale bat zuregana hurbildu eta esaten dizu: "Zaude, nirea igurtziko al duzu?". Zure begiralea denez, egiten duzu.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Nori eskatu laguntza:

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

INDARKERIA EGOERA 4

Egoera

Kanpin-denda partekatzen dudan jendearekin ari naiz hizketan, eta aldatzera noala esaten diet (erabat busti naiz jardueran). Aldatzen ari naizen bitartean, norbait sartu da bat-batean dendara.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Nori eskatu laguntza:

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

INDARKERIA EGOERA 5

Egoera

Kanpalekuan ezin gara mahaitik altxatu bazkaltzen ari garenean, baina nik beti egiten dut. Begirale batek zigortu nau soka batez bankura lotzen. Askatu nauenean hankak gorri neuzkan.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Nori eskatu laguntza:

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

INDARKERIA EGOERA 6

Egoera

Museorako irteera bateratuan, Trebeak galtzak jaistera jolasten aritu dira. Azkarretako talde batek argazkia ateratzen zuen bitartean, Trebeakeko pertsona bat joan da eta argazkia ateratzen ari zen pertsona bati galtzak jaitzi dizkio.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Nori eskatu laguntza:

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

INDARKERIA EGOERA 7

Egoera

Kanpamentuan Oinarinen adarrean pertsona bat dago eta asko kostatzen zaio jatea. Monitoreak nazkatuta daude neskarekin borroka egiteaz, eta erabaki dute kanpamentu honetan ez ikusiarena egingo dutela. Laugarren egunean konortea galdu du: bero handia egiten zuen eta denbora zeraman ezer jan gabe.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Nori eskatu laguntza:

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

EBATZITAKO EGOERAK:

INDARKERIA EGOERA 1

Egoera

Ikastetxe berera doazen pertsonak osatzen dute adarra, pertsona bat izan ezik. Denak geratzen dira elkarrekin joateko eta etxera itzultzeko, eskola berekoa ez den pertsona izan ezik: adarrak beste pertsona hainbeste ezagutzen ez duenez, ahaztu egiten dira eta alde batera uzten dute.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Indarkeria emozionala: Sentitzen eta pentsatzen duzun moduari eragiten dion indarkeria mota bat da. Irainak, mehatxuak, umiliazioak, isekak, xantaiak, manipulazioa, edo norbait taldetik kanpo sentiaraztea bezalako ekintzak biltzen ditu.

Zergatik?

Ikastetxe berekoa ez den pertsona sozialki baztertuta izaten ari da. "Nahi gabeko" zerbait iruditu arren, sistematikoki ahaztea eta taldearen jardueretan ez txertatzea indarkeria mota bat da, taldearen ongizate emozionalari eta taldeko kide izateko eskubideari eragiten baitio. Bazterketa horrek isolamendua, tristura eta autoestimu baxua eragin ditzake pertsona horrengan. Taldeko gainerako kideek aintzat ez hartzeak eragin emozional negatiboa du.

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Taldearen sentsibilizazioa: Adarreko kideei inklusioaren eta errespetuaren garrantzia azaltzea, bazterkeria ere indarkeria mota bat dela nabarmenduz. Ikusarazi behar zaie beren ekintzek (edo ekintza-faltek) nola mindu ditzaketen besteak, nahita egiten ez badute ere. Zer pertsona mota izan nahi dugu?, Zerk sustatzen du gure idearioa?, Nola jokatu luke Jesusek?...

Batasun uneak ezartzea: Gaztetxoek une psikoebolutiboagatik, adarrean pertsona berri bat sartzea egoera zaila izan daiteke (lotsa, beldurrak, talde itxiak, aurre-nerabezaroa...). Elkar ezagutzeko uneak (gustu/interes komunak, zaletasunak) eta lan-talde mistoak sustatu.

Bizikidetza-arauak gogoratzea eta/edo ezartzea: Ziurtatzea adarreko pertsona guztiek barneratuta ditzutela adarreko bizikidetza-arauak (ikasturte hasieran neska-mutilekin batera sortu beharko liratekeenak).

Patruilen karguak erabili: "animatzaile edo hontz ero" kargu bat ezarri. Adarreko pertsona guztien ongizatea sustatzeaz arduratzen da, eta, hala ez bada, konponbideak edo laguntza bilatu behar ditu.

Gainera, egokia litzateke taldearen barruan egoera lantzea, gazteek uler dezaten gaizki sentitu direla, ikusteko ea beraiek antzeko zerbait bizi izan duten beste testuingururen batean...

Nori eskatu laguntza:

Adarreko edo taldeko monitoreak: Ziurrenik, talde osoarekin harremana duten pertsona heldu bakarrak dira. Aukera izango dute adarrearekin hitz egiteko, jardunbideak ezartzeko eta pertsona berriaren integrazioa bultzatuko duten jarduerak sustatzeko. Egokiena adarreko arduradunen taldeari kontatzea izango litzateke, baina pertsona horrek konfiantza duen taldeko edozein pertsonari kontatzea izan liteke.

Senideak: Baliteke pertsona berria izatean taldekideekin konfiantza nahikorik ez izatea nola sentitzen ari zaren azaltzeko, beraz, senide bati kontatzea beste aukera bat izango litzateke. Familiak irtenbideak bilatu ahal izango lituzke, eta, bestalde, pertsona berriari laguntza emozionala eskaini.

Hontz eroa: Pertsona heldu bati eskatzea litzateke egokiena, baina adarrean ezarrita badago kargu hau aukera bat izan liteke.

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

Ikastetxe berera doazen pertsonak osatzen dute adarra, pertsona bat izan ezik. Hontz eroa kargua duen pertsona konturatzen da beti geratzen direla adarreko pertsona guztiak elkarrekin joateko, pertsona berria izan ezik. Harengana hurbildu eta etxera itzultzean batu nahi ote den komentatu dio. Gainera, galdetu dio ea nahi duen WhatsAppeko taldean sartu, jarduera hasi aurretik geratzeko.

INDARKERIA EGOERA 2

Egoera

Kanpalekuan gaude eta dutxatzea tokatzen zaigu, adarreko pertsona batek ez du uretara sartu nahi kamisetarik gabe. Monitoreek uretara kamisetarik gabe sartzea behartu dute, bestela ezin izango duela ondo dutxatu azalduz.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Pertsona bat bere borondatearen aurka ingurune sozial batean (adarra edo taldea den bezala) biluztera behartzeak lotsa, antsietatea eta zaurgarritasuna sor ditzake. Autoestimuari eta pribatutasunari eragin diezaieke.

Botere-abusua: Autoritatea erabiltzea (monitorearen aldetik) pertsona deserosoa den zerbait egitera behartzeko, bere emozioak edo arrazoi pertsonalak kontuan hartu gabe.

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Entzute aktiboa: Pertsonari galdetu zergatik ez duen kamiseta kendu nahi eta espazio seguru bat eskaini epaitua izan gabe bere arrazoiak adierazteko.

Alternatibak bilatu: Kamiseta jantzita dutxatzeko aukera eman edo bere erosotasuna eta intimitatea errespetatuko duen irtenbidea bilatu.

Nori eskatu laguntza:

Erreferentziazko beste monitore bat (adarrekoa edo taldekoa izan daiteke): Egoera nola kudeatu ez dakigunean aholkua/esku-hartzea eta/edo laguntza eskatzeko. Senideak edo legezko tutoreak: Begirale taldearekin konponbiderik aurkitu ezin bada. Horrela, pertsona heldu horiek (senideak edo legezko tutoreak) taldearekin hitz egin eta beste aukera bat bilatu ahal izango dute.

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

Kanpamentuan gaude eta dutxatzea tokatzen zaigu, adarreko pertsona batek ez du uretara sartu nahi kamisetarik gabe, lotsa ematen dio. Begirale-taldeko pertsona bat neska-mutil horrekin hitz egitera joan da. Kamiseta zergatik ez duen kendu nahi ulertu nahi du, eta, hala, irtenbide bateratu bat bilatu: beste une batean dutxatzea, kamisetarekin dutxatzea, banakako dutxak erabiltzea (baldin badaude).

INDARKERIA EGOERA 3

Egoera

Udako kanpamentuan zure platera garbitzen ari zara eta begirale bat zuregana hurbildu eta esaten dizu: "Zaude, nirea igurtziko al duzu?". Zure begiralea denez, egiten duzu.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

"Gutxiagotasun" posizioan egonik, pertsonak sentitu dezake ezin duela ezezkorik eman, eta horrek presio emozionala sortzen du. Horren ondorioz, deseroso, behartua edo "esplotatua" senti daiteke (behin eta berriz gertatzen bada). Begiralea bere "botere" posizioa erabiltzen ari da onura pertsonal bat lortzeko, bere ardurapean dagoen pertsona bati berari ez dagokion zeregin bat egiteko eskatuz. Horrek desberdintasun-egoera bat sortzen du, eta neska-mutikoak bete egin behar du, errespetuagatik, ezetz esateko beldurragatik edo izan ditzakeen ondorioengatik.

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Monitoreen taldeko beste pertsona batzuekin hitz egitea: Taldeko beste pertsona batzuei jakinaraztea, kanpamentuko arauak gogora ditzaten (monitoreen artean) eta/edo pertsona horrekin bakarka hitz egin dezaten.

Mugak errespetuz ezartzea: garrantzitsua da gazteek "ez" errespetuz esaten ikastea, bidezkoa edo egokia ez den zerbaite eskatzen zaienean.

Nori eskatu laguntza:

Eskaut taldeko arduradunak: Baliteke pertsona ez sentitzea eroso bere platerak garbitzeko eskatu zion monitorearekin zuzenean hitz egiteko; beraz, egokiena taldeko beste pertsona batzuekin hitz egitea litzateke, eta horiek neurriak hartu behar dituzte botere-abusua saihesteko.

Patruilen karguak erabiltzea: Egoera taldeko pertsona batekin lotuta dagoenez, segur aski, pertsonak nahiago du laguntza eskatu adarreko ikaskideen artean. Aukera ona litzateke "Hontz eroa" kargua duen pertsonari esatea (pertsona horrek monitoreekin hitz egin dezan edo begirale-taldeko norbaitekin hitz egitera lagun diezaion).

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

Udako kanpamentuan zure platera garbitzen ari zara eta begirale bat zuregana hurbildu eta esaten dizu "Hemen zaudenez, nirea garbituko didazu?". Egoera horren aurrean erantzuten diozu: "Sentitzen dut, baina badakizu bakoitzak bere platera fregatu behar duela".

INDARKERIA EGOERA 4

Egoera

Kanpin-denda partekatzen dudan jendearekin ari naiz hizketan, eta aldatzera noala esaten diet (erabat busti naiz jardueran). Aldatzen ari naizen bitartean, norbait sartu da bat-batean dendara.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Aldatzen ari zaren bitartean baimenik gabe sartzean, zure pribatutasuna eta intimitatea urratzen dira, eta horrek deserosotasuna, lotsa, antsietatea edota ondoeza sor ditzake. Gainera, adarreko kideen traizioa sentitu daiteke, arropa aldatuko zela esan baitzien, eta hala ere, abisatu gabe sartu dira.

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Zure deserosotasuna modu argi eta irmoan adieraztea: Funtsezkoa da zure mugak ulertzea eta horiek errespetatzea. Esatea: "Deseroso sentitzen naiz aldatzen ari naizelako, mesedez, abisatu sartu aurretik."

Arduradunen taldeari edo erreferentziazko pertsonaren bati jakinaraztea: Gertatutakoa monitoreei jakinaraztea, esku hartu ahal izan dezaten, eta taldeari bizikidetzako arauak gogoraraztea.

Nori eskatu laguntza:

- Adarreko begiralea: Esku har dezan eta berriro gerta ez dadin konponbidea bila dezan.
- Konfiantzazko lagunak eta/edo hontz eroa: Konfiantzazko pertsonekin hitz egitea, gertatutakoa partekatzeko eta laguntza eskatzeko.

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

Kanpin-denda partekatzen dudan jendearekin ari naiz hizketan, eta aldatzera noala esaten diet (erabat busti naiz jardueran). Aldatzen ari naizela, atean itxaroten didate, irten arte, hurrengo jarduerara elkarrekin joateko.

INDARKERIA EGOERA 5

Egoera

Kanpamentuan ezin gara mahaitik altxatu jaten ari garenean, baina nik beti egiten dut. Taldeko pertsona batek zigortu nau bankuari soka batez lotuz. Askatu nauenean hanka gorriak zituen.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Indarkeria fisikoa: Gorputzari kalte egiten diolako nabaritzen den indarkeria mota da. Besteak beste, kolpeak, ebakiak, erredurak, astinduak, jipoiak, pozoitzea, drogak ematea edo norbaiti drogak kontsumiaraztea, baita itotzea ere.

Indarkeria emozionala: Sentitzen eta pentsatzen duzun moduari eragiten dion indarkeria mota bat da. Irainak, mehatxuak, umiliazioak, isekak, xantaiak, manipulazioa, edo norbait taldetik kanpo sentiaraztea bezalako ekintzak biltzen ditu.

Zergatik?

Indarkeria fisikoa: Pertsona bat bere borondatearen aurka lotzea indarkeria fisikoko ekintza da. Gaztearen hankak gorri geratu izanak sokak eragindako kalte fisikoa adierazten du. Monitorearen asmoa edo bien arteko harremana alde batera utzita, eraso fisiko bat dakarren edozein ekintza, hala nola lotu edo gorputzari kalte egitea, indarkeria fisikotzat hartzen da.

Indarkeria emozionala: Egoerak umiliazio eta ondoez emozionalaren esperientzia sortzen dio gazteari. Publikoki lotzearen ekintzak lotsatuta, urratuta eta inpotentzia sentsazioarekin sentiarazi dezake. Norbait jendaurrean lotzea bezalako muturreko neurri bat erabiltzeak ere badu eragin emozional bat. Zigor mota honek gaztearen autoestimuan eragina du eta intimidazio giroa sortzen du.

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Ekintza berehala geldiarazi: Monitoreak edo gertakariaren edozein lekukok berehala esku hartu behar du eta egoera geldiarazi (zure egoera geldiarazteko gaitasunik ez baduzu, harremanetan jarri hori egin dezakeen norbaitekin: taldeko beste pertsona bat, sukaldeko norbait...).

Zaurituari lagundu: Lotu duten pertsonari laguntza eman behar zaio, bai maila fisikoan (zauriak baditu: sendatu, zauria-erredura estali...), bai emozionalean (berarekin hitz egin, gertatutakoa komentatu, nola sentitu den jakin).

Gertakaria dokumentatzea: Taldeko norbaiti eta/edo han dagoen pertsona heldu bati esan, egoera konpondu eta beharrezko neurriak har ditzaten. Gertatutakoa erregistratzea, Ingurune Seguruaren protokoloa irekiz.

Arduradunarekin hitz egitea: Zigorra egin duen taldeko pertsonarekin hitz egin behar da. Begiraleak argi izan behar du ez dugula zigortzen, baizik eta egoera desberdinen aurrean ondorioak daudela. Eta hauek beti haurren eskubideak beteko dituztela.

Familiak informatzea: Gertakariaren larritasunaren arabera, gerta daiteke familiei gertatutakoaren berri eman behar izatea, batez ere lesio fisikoren bat edo afektazio emozional esanguratsuren bat badago.

Nori eskatu laguntza:

Kanpamentuko koordinatzailea edo taldeko arduraduna:

Egoeraren berri eman behar zaio kanpamentuko arduradunari edo gurekin konfiantza dugun taldeko pertsona bati (edo sukaldeko pertsonak, intendentzia...). Pertsona hori arduratuko da gertatutakoa transmititzeaz eta irtenbide bat bilatzen laguntzeaz. Taldean Babes Ordezkararen kargua dagoela baldin badakite, zuzenean jar daitezke harremanetan pertsona horrekin, haurren eskubideak betetzeaz eta segurtasunaz arduratzen baita.

Zerbitzu medikoak (anbulatorioa, ospitalea):

Pertsonak zauriak edo erredurak baditu sokatik edo ondoezak (larritasunaren arabera), ospitalera joan behar da, behar duen tratamendua emateko.

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

Kanpalekuan ezin gara mahaitik altxatu bazkaltzen ari garenean, baina nik beti egiten dut.

Nire monitore erreferenteak bakarka hitz egin du nirekin, eta azaldu dit zergatik ezin garen altxatu: Pertsona batzuk janaria zerbitzatzen ari dira, eta molestatu egin ditzakegu; dararmatena eror dakieke; pertsona guztiok nahi dugunean jaikiko bagina, nahaste bat izango litzateke...

INDARKERIA EGOERA 6

Egoera

Museorako irteera bateratuan, Trebeak galtzak jaistera jolasten aritu dira. Azkarretako talde batek argazkia ateratzen zuen bitartean, Trebeakeko pertsona bat joan da eta argazkia ateratzen ari zen pertsona bati galtzak jaitxi dizkio.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Sexu-indarkeria: Pertsona heldu batek haur edo nerabe bat sexu-plazera lortzeko erabiltzen duenean gertatzen da, dela kontaktu fisikoaren bidez (ukituak, laztanak, sarketa), dela kontaktu fisikorik gabe (sexu-edukia erakustea, sexu-iruzkinak egitea edo sexu-izaerako umiliazioak). 18 urtetik beherako norbaitek ere egin dezake, biktimaren gaineko boterea edo kontrola badu.

Indarkeria emozionala: Sentitzen eta pentsatzen duzun moduari eragiten dion indarkeria mota bat da. Irainak, mehatxuak, umiliazioak, isekak, xantaiak, manipulazioa, edo norbait taldetik kanpo sentiaraztea bezalako ekintzak biltzen ditu.

Zergatik?

Sexu-indarkeria: Norbaiti galtzak haren baimenik gabe jaitea sexu-indarkeria ekintza da, pertsonaren intimitatea eta gorputza urratzea baitakar. Pertsona baten gorputzaren nahi gabeko esposizioa inplikatzeko duen edozein ekintza, batez ere testuinguru publiko batean, sexu-indarkeriazko ekintza da. Garrantzitsua da ulertzea pertsona batzuek "jolas" gisa ikus dezaketenen arren, taldeko pertsona guztiei agian ez zaiela gustatuko eta agian ez dutela "jolastu" nahi izango.

Indarkeria emozionala: Pertsona bat oharkabean beste ikaskideen aurrean agertzeak estresa, antsietatea, lotsa, umiliazio-sentimenduak, autoestimu baxua... sor ditzake. Egoerak ez dio fisikoki bakarrik eragiten pertsonari, pertsonaren sentimenduetan ere eragina du.

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Berehala esku hartzea: Egoera gertatzen den momentuan geldiarazi behar da. Edozein abusu edo umiliazio mota, begirale taldeak edo taldeko arduradunek gelditu behar dute. Garrantzitsua da ekintza pairatu duenak arduradun taldearen babesa eta sostengua sentitzea.

Kaltetutako pertsonarekin hitz egin: Pertsonarengana hurbildu, ondo dagoela ziurtatzeko eta nola sentitzen den entzuteko, zerbait behar badu... Babesa sentitu behar du eta gaizki sentitzeko eskubidea duela jakin behar du. Era berean, ulertu behar da inork ez dizkiola galtzak jaitsi behar bere baimenik gabe.

Prakak jaitsi dituen pertsonarekin hitz egin: Trebeak taldearekin argi hitz egin, eta bereziki prakak jaitsi zituen pertsonarekin. Azpimarratu behar da jokabide hori indarkeria mota bat dela eta besteen eskubideak urratzen dituela. Ulertu egin behar dute zer larria den eta zer eragin izan dezakeen beste pertsonarengan.

Arduradunak eta familiak informatu: Gertatutakoaren larritasunaren arabera, inplikaturako pertsonen familiei informazioa eman behar zaie, gertatutakoa etxean lan egin dezaten.

Talde-hausnarketa egin: Trebeakekin batera, jolasaren mugei, besteen osotasun fisiko eta emozionalarekiko errespetuari eta enpatiaren garrantziari buruzko talde-hausnarketa egitea gomendatzen da. Hori aukera bat izan daiteke, uler dezaten haiek "txantxa" gisa hautematen dutena mingarria izan daitekeela beste pertsona batentzat.

Nori eskatu laguntza:

Taldeko arduraduna: Taldeko pertsona bati egoeraren berri eman behar zaio. Pertsona hori arduratuko da gertatutakoa transmititzeaz eta irtenbide bat bilatzen laguntzeaz. Taldean Babes Ordezkararen kargua dagoela baldin badakite, zuzenean jar daitezke harremanetan pertsona horrekin, haurren eskubideak betetzeaz eta segurtasunaz arduratzen baita.

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

Museorako irteera bateratuan, Trebeak galtzak jaistera jolasten aritu dira. Monitoreak, hura ikustean, beraiekin hitz egitera joan dira jolasteari utz diezaioten, ez dela unea eta ezta lekua ere azalduz. Gainera, egoera bortitza izan daiteke taldeko gainerako kideentzat, ez baitituzte azpiko arropan ikusi nahi.

INDARKERIA EGOERA 7

Egoera

Kanpamentuan Oinarinen adarrean pertsona bat dago eta asko kostatzen zaio jatea. Monitoreak nazkatuta daude neskarekin borroka egiteaz, eta erabaki dute kanpamentu honetan ez ikusiarena egingo dutela. Laugarren egunean konortea galdu du: bero handia egiten zuen eta denbora zeraman ezer jan gabe.

Indarkeria motak/ Zergatik da indarkeria?/ Zergatik dago txarto?

Arduragabekeria: Pertsona heldu arduratsuek haur edo nerabeen oinarrizko beharrei erantzuten ez dietenean gertatzen den indarkeria mota da. Horren barruan egon daiteke elikagairik ez ematea, laguntza medikoa, babes emozionala edo hezkuntza-laguntza. Kasu honetan, pertsonaren elikadura-zailtasunetan arreta jartzeari uztean, bere osasun fisiko eta emozionala arriskuan jartzen da.

Indarkeria emozionala: Pertsona baten beharrak alde batera uzten edo minimizatzen direnean, edo taldea bere ongizatearekiko axolagabe agertzen denean, kalte emozionala sortzen da. Pertsona abandonatuta, bakarrik, ulertu gabe edo errudun senti daiteke, eta horrek eragina izan dezake bere autoestimuan eta talde barruko segurtasun-sentsazioan.

Zergatik?

Begirale-taldeek taldeko pertsona guztiak zaintzeko, laguntzeko eta haien ongizatea bermatzeko ardura dute. Premia jakin bat (jateko zailtasunak, adibidez) duen pertsona batetik "pasatzeak", erantzukizun hori urratzeaz gainera, ondorio fisiko larriak ere eragin ditzake, zorabioa, adibidez. Bakarrik laguntzeari uztea ezin da normalizatu, zaila edo nekegarria delako.

Nola jokatu egoeraren aurrean:

Kaltetutako pertsona berehala atenditzea: Lehenik eta behin, pertsonak arreta medikoa jasotzen duela eta zorabiotik errekupekatzen dela ziurtatu behar da. Ondoren, berarekin hitz egin behar da, nola sentitzen den ulertzeko eta hobeto elikatzeko zerbait espezifiko behar duen jakiteko.

Monitore-taldearekin hausnartzea: garrantzitsua da egoeraren kudeaketaren azterketa kritikoa egitea. Taldeak onartu behar du laguntzeari uztea arduragabekeria izan zela, eta berriro gerta ez dadin lan egin behar da.

Akonpainamendua berrezartzea: Hemendik aurrera, begiraleak konpromisoa hartu behar du pertsonari aktiboki laguntzeko, benetako beharra duela eta etengabeko arreta enpatikoa eskatzen duela ulertuta.

Laguntza profesionala bilatu: Elikadurarekin zailtasunak jarraitzen badu, familiekin hitz egin behar da, eta, ahal bada, laguntza emateko jarraibide espezifikoak eman ditzaketen profesionalekin (pediatrak, psikologoak edo nutrizionistak).

Nori eskatu laguntza:

Taldeko arduraduna: Arduradunari jakinarazi egoeraren jarraipen egokia egin dadin eta taldeak hemendik aurrera behar bezala jokatzeko duela ziurtatzeko.

Kaltetutako pertsonaren familia: Funtsezkoa da familiak gertatutakoaren berri izatea eta hezitzaile taldearekin elkarlanean aritzea irtenbide bateratu bat bilatzeko.

Babes-ordezkaria: Haurren segurtasuna eta eskubideak zaintzeko izendatutako figura da; beharrezkoa da harengana jotzea erantzun egokia bermatzeko.

Egoerari buelta eman/ Nola egingo genuke inori kalterik sortuko liokeen egoera bat ez izateko?

Kanpamentuan Oinarinen adarrean pertsona bat dago eta asko kostatzen zaio jatea. Kanpamentura joan aurretik, begiraleek familiarekin eta pertsonarekin hitz egin dute, konpromiso argi bat adosteko: jardueran zehar haien ongizatea bermatzeko behar den gutxieneko janari-kantitatea zein den ezartzen da. Gainera, hezitzaile taldeko pertsona bat berarekin eseriko da bazkari bakoitzean (pertsonak erabaki dezake taldeko zein izango den), konfiantzazko eta laguntzazko giroa sortuz.

Behar izanez gero, menu alternatiboa edo egokitua ere prestatuko da, eta taldeak jarraipen aktiboa eta adeitsua egingo du, presiorik gabe, baina irmotasunez. Horrela ziurtatzen da pertsona elikatuta egotea, zainduta sentitzea, eta kanpamentuaz segurtasunez gozatzeko aukera izatea.

4 Eranskina

Memory

SCOUTS MSC X
**INGURUNE
SEGURUA**

**ATSEDENERAKO
ETA
AISIALDIRAKO
ESKUBIDEA**

SCOUTS MSC X
**INGURUNE
SEGURUA**

**GARRANTZITSUA
IZATEKO
ESKUBIDEA**

**ONDO
TRATATUA
IZATEKO ETA
DISKRIMINATUA
EZ IZATEKO
ESKUBIDEA**

**ENTZUNA
IZATEKO ETA
PENTSATZEN
DUDANA ESATEKO
ESKUBIDEA**

JOLASTEKO ESKUBIDEA

OSASUNERA ESKUBIDEA

BELDURRIK GABE BIZITZEKO ESKUBIDEA

ETXEA IZATEKO ESKUBIDEA

NORTASUN BAT IZATEKO ESKUBIDEA

HEZKUNTZARAKO ESKUBIDEA

5 Eranskina

Indarkeria moten definizioak

Indarkeria fisikoa

Gorputzari kalte egiten dion indarkeria mota da. Besteak beste, kolpeak, ebakiak, erredurak, astinduak, jipoiak, pozoitzea, drogak ematea edo norbaitek kontsumiaraztea eta itotzea izan daitezke.

Norbait indarkeria fisikoa jasaten ari den seinale batzuk:

- Zauriak edo erredurak maiz, azalpen argirik gabe.
- Pertsona batzuegandik hurbil egoteko beldurra.
- Gehiegizko erreakzioak norbaitek ukitzen duenean.
- Beste pertsona batzuekin oldarkorra izatea.
- Nork bere buruari kalte egitea.

Indarkeria emozionala

Zure pentsakeran eta emozioetan eragina duen indarkeria mota da. Irainak, mehatxuak, umiliazioak, isekak, xantaiak, manipulazioa, edo norbait taldetik kanpo sentiarazten, bezalako ekintzak biltzen ditu.

Norbait indarkeria emozionala jasaten ari den seinale batzuk:

- Atzerapenak bere garapenean, beste batzuen erritmo berean helduko ez balitz bezala.
- Autoestimua baxua edo bere buruaz gaizki pentsatzea.
- Portaera obsesiboak edo errepikakorrek.
- Oso erreakzio gogorrak akats bat egiten duenean.
- Egoera berriei aurre egiteko beldur bizia.

Zabarkeria

Zabarkeria gertatzen da helduek haurren oinarizko beharrei erantzuten ez dietenean, eta horrek haien garapenari eragiten dionean. Horrek bere ongizate fisikoa, emozionala, hezkuntzako edo osasuneko alde batera uztea barne har dezake. Beren boterea zaintzeko eta babesteko erabili beharrean, helduek beren erantzukizunak betetzeari uzten diote.

Zabarkeria-motak:

- **Arduragabekeri fisikoa:** Arriskuetatik ez babestea edo oinarizko beharrak ez asetzea, hala nola, elikadura, etxebizitza, higiena eta jantziak.
- **Arduragabekeri emozionala:** Zaintzaileen maitasun, laguntza eta enpatia falta, batez ere, indarkeria edo substantzien abusua bezalako egoera kaltegarrietan nahasita badaude.
- **Osasunarekiko arduragabekeria:** Beharrezko arreta medikua eta osasun-zainketak ez ematea.
- **Hezkuntza-arduragabekeria:** Eskolako betebeharrak ez betetzea eta hezkuntzaren eta sozializazioaren beste alderdi garrantzitsu batzuei ez erantzutea.
- **Utzikeria:** Zaintzaileek beren arduretako bat ere betetzen ez dutenean.

Norbait arduragabekeria jasaten ari delako seinaleak:

- Artatu gabeko arazo medikoak.
- Etengabeko gosea.
- Higiena txarra edo arropa egoera txarrean.
- Harreman sozialik eza.
- Portaera suntsitzaileak.

Sexu-indarkeria

Sexu-indarkeria pertsona heldu batek haur edo nerabe bat sexu-haborokina lortzeko erabiltzen duenean gertatzen da. kontaktu fisikoen bidez izan daitezke (ukituak, laztanak, barneratzea), edota kontaktu fisikorik gabe (eduki sexuala erakustea, iruzkin sexualak egitea, edo izaera sexuarekiko umiliazioak). 18 urtetik beherako norbaitek ere egin dezake, biktimaren gaineko boterea edo kontrola badu.

Sexu-indarkeria motak:

- **Sexu-abusua eta sexu-erasoa:** Sexu-erasoan, sexu-indarkeriaz gain, indarkeria fisikoa ere erabiltzen da.
- **Exhibizionismoa:** Sexu organoak edo sexu portaerak kontaktu fisikorik gabe erakustea.
- **Sexu-esplotazioa:** Haur edo nerabe bat dirua edo beste onura batzuk lortzeko erabiltzea dakar, gehiegikeriak egitearen truke. Horrek barne hartzen ditu haurren prostituzioa, sexu abusuen irudien ekoizpena eta banaketa, eta sexu esplotaziorako helburuarekin egiten ditu salerosketak.
- **Sexu-abusua sare sozialen bidez:**
 - **Baimenik gabeko sexting-a eta sextortsioa:** Haur edo nerabe bat argazki biluziak bidaltzera edo banatzearekin mehatxatzea, trukean zerbait lortzeko.
 - **Grooming:** Haur edo nerabe bat engainatzea, bere adineko norbaitekin harreman batean dagoela sinetsi dezan, sexu harremanak izateko helburuarekin.
 - **Abusuzko jokabideak edo jokabide umiliagarriak sare sozialean grabatu eta banatzea.**

Sexu-indarkeriaren adierazleak:

- Sexuaz gehiegi jakitea, bere adinerako, edo sexu-joko desegokiak.
 - Azal ezin daitezkeen lesioak genitalen edo uzkiaren eremuan.
 - Sexu-transmisiozko gaixotasunak.
 - Jarrera hotza edo barnerakoa.
 - Zenbait pertsonaren beldur izatea edo fobiak garatzea.
 - Antsietatea arropa kendu behar izatean, hainbat arropa-geruza erabili edo jantzita lo egin.
 - Lo egiteko edo elikatze arazoak.
 - Portaera edo eskola-jardura erabat aldatzea.
- Hautzaroarekin lotutako beste indarkeria adierazpen batzuk:
- Jazarpena eta ziberjazarpena.
 - Tortura eta tratu anker edo laidogarriak.
 - Jardura tradizional kaltegarriak.
 - Genero-indarkeria eta jaio aurreko tratu txarrak.
 - Lan-esplotazioa eta mendetasun kimikoa edo farmazeutikoa.

Faktore osagarriek, hala nola, dibertsitate funtzionalak, jatorriak edo generoak sexu-indarkeria jasateko arriskua areagotu dezakete.

6 Eranskina

Jokabide-kodea

Babes-arauak eta tratu ona adingabeekiko jardueretan

1. **Derrigorrezko babesa:** Adingabeak (18 urtetik beherakoak) arriskuan jar ditzakeen edozein ekintza edo ez-egite debekatuta dago. Horrek barne hartzen ditu edozein motatako kalte fisiko, psikologiko edo sexualak, nahita edo arduragabekeriaz egindakoak. Beti bermatu behar da adingabeen segurtasuna eta ongizatea jarduera guztietan.
2. **Informazioa emateko betebeharra:** Arau horiek urratzen dituen ekintzaren baten lekuko bazara, agintariei jakinarazi behar diezu edo eskura dituzun bideak erabili, hala nola, Haurren eta Nerabeen aurkako Indarkeriaren aurkako Babes Protokoloa.
3. **Jardunbide egokiak:**
 - Guztiak ondo tratatu, enpatia sustatu eta komunikazio positiboa mantendu.
 - Pertsona bakoitza bere adinaren eta garapenaren arabera errespetatzea.
 - Hizkuntza egokia erabili, hitz iraingarriak saihestuz.
 - Jarduera guztietan jokabide egokia izatea, gurasoak bertan baleude bezala.
 - Adingabeak zainduz, beti behar adina arduradun egon daitezen ziurtatzea.
 - Gailu mugikorrak edo elektronikoen erabiltzeko, jarduerarako beharrezkoa izan behar da.
 - Maitasun-adierazpenekin arduratsu jokatzeko, eta gainerakoak ez dituztela deseroso sentiarazten ziurtatzea.
 - Beti beste heldu batekin egotea autonomia falta duen adingabe bati laguntzen zaionean.
 - Programatutako jardueretarako legeko tutoreen idatzizko baimena lortzea beti.
 - Giro seguruari eutsi, eta zuhur jokatu une oro.
 - Jarduerak ongi planifikatzea, batez ere fisikoak, guztien gaitasunak kontuan hartuta.

4. Debeku bereziak:

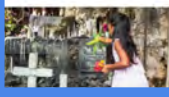
- **Berdintasuna:** Adingabeak ez diskriminatzea inolako arrazorengatik (generoa, arraza, orientazio sexuala, etab.).
- **Botere-abusua:** Adingabeekin ez erabiltzea ez hizkera ez jokabide abusuzko, larderiazko edo umiliagarriak.
- **Indarkeria:** Debekatuta dago edozein motatako indarkeria fisiko edo emozionala.
- **Osasuna:** Ezin da alkoholik edo drogarik hornitu edo kontsumitu adingabeekin egiten diren jardueretan.
- **Jazarpena eta larderia:** Baimenik gabe adingabe batekin ez irtetea jardueraren lekutik, ezta baimenik gabe bere etxean bisitatzea ere.
- **Jokabide desegokiak:** Ez egin inolako sexu-portaerarik, ez eta iruzkin, keinu edo kontaktu fisiko desegokirik ere.
- **Higienea eta Segurtasuna:** Ez erabili bainugelak edo dutexak adingabeen aurrean, beste heldu bat bertan ez badago.
- **Komunikazioa:** Ez bidali mezu indibidualik adingabeei eta ez hartu argazkirik legeko tutoreen baimenik gabe.

Arau horiek adingabeen segurtasuna eta ongizatea une oro bermatzeko diseinatuta daude, jarduerak beti errespetuzkoak eta seguruak direla ziurtatuz.

7 Eranskina

Haurren eskubideak

DISKRIMINAZIOAREN AURKA 2. Artikulua 	INTERES GORENA 3. Artikulua 	HELDUEN ERANTZUKIZUNAK 5, 18, 26, 27. Artikuluak 	BIZITZA, IZENA ETA NAZIONALITATEA 6, 7, 8. Artikuluak
ADIERAZPEN-ASKATASUNA, IRITZIA, ERLIJOA, ELKARTEA 12, 13, 14, 15. Artikuluak 	INTIMITATEA Artikulo 16 	TRATU TXARRÉN, ABUSUEN ETA ESPLOTAZIOAREN AURKAKO BABESA 19, 34, 39. Artikuluak 	OSASUNA, ANIZTASUNAREN ARRETA 23, 24. Artikuluak
HEZKUNTZA 28. Artikulua 	LAN KALTEGARRIAREN ETA ESPLOTAZIOAREN AURKAKO BABESA 32, 34, 36. Artikuluak 	BERE KULTURA 30. Artikulua 	ATSEDENA ETA AISIALDI OSASUNTUA Artikulo 31

DISKRIMINAZIOAREN AURKA

2. Artikulua

SCOUTS®

Construir un Mundo Mejor

MS

I N G U R U

S E G U R U

INTERES GORENA

3. Artikulua

HELDUEN ERANTZUKIZUNAK

5, 18, 26, 27.

Artikuluak

BIZITZA, IZENA ETA NAZIONALITATEA

6, 7, 8. Artikuluak

ADIERAZPEN- ASKATASUNA, IRITZIA, ERLIPIOA, ELKARTEA

12, 13, 14, 15. Artikuluak

INTIMITATEA

Artículo 16

HAUR

ESKUB

TRATU TXARREN, ABUSUEN ETA ESPLOTAZIOAREN AURKAKO BABESA

19, 34, 39. Artikuluak

RRREN

SIDEAK

OSASUNA, ANIZTASUNAREN ARRETA

23, 24. Artikuluak

HEZKUNTZA

28. Artikulua

LAN KALTEGARRIAREN ETA ESPLOTAZIOAREN AURKAKO BABESA

32, 34, 36. Artikuluak

BERE KULTURA

30. Artikulua

ATSEDENA ETA AISIALDI OSASUNTSUA

Artículo 31

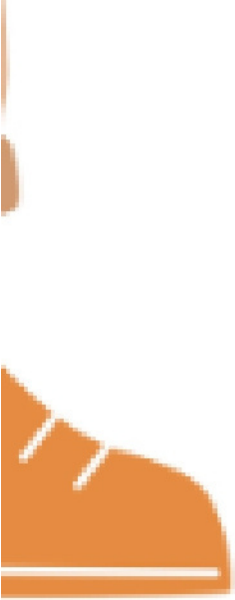

created using

BLOCK

POSTERS

8 Eranskina

Haurren Eskubideen Konbentzioa

unicef para cada infancia

8

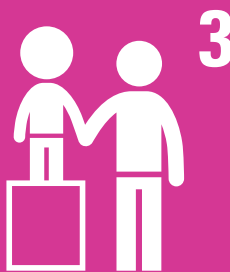
**DEFINICIÓN DE
INFANCIA**

La Convención se aplica a todas las personas menores de 18 años de edad.

Todos los niños y niñas tienen todos los derechos recogidos en la Convención: sin importar de dónde seas, ni tu sexo o color de piel, ni qué lengua hables, ni la situación económica de tu familia, ni tus creencias o las de tus padres, ni que padezcas alguna discapacidad.

**NO
DISCRIMINACIÓN**

**INTERÉS SUPERIOR
DEL NIÑO**

Cuando las autoridades, o las personas adultas, adopten decisiones que tengan que ver contigo deberán hacer aquello que sea mejor para tu desarrollo y bienestar.

**HACER REALIDAD
LOS DERECHOS**

Los Gobiernos (y las autoridades regionales y locales) deben hacer que se cumplan todos los derechos recogidos en la Convención. Deben ayudar a tu familia a garantizar tus derechos y también deben colaborar con otros países para que se cumplan en todo el mundo.

Las autoridades deben respetar las responsabilidades, derechos y deberes de tus padres y los de las personas que sean responsables de tu educación. Tu familia tiene la responsabilidad de ayudarte a ejercitar tus derechos.

**FAMILIA
ORIENTADORA**

**VIDA,
SUPERVIVENCIA Y
DESARROLLO**

Todos los niños y niñas tienen derecho a la vida. Los Gobiernos deben hacer todo lo posible para asegurar tu supervivencia y desarrollo.

Quando naces tienes derecho a ser inscrito en un registro y a recibir un nombre y una nacionalidad, a conocer a tus padres y a ser cuidado por ellos.

NOMBRE Y NACIONALIDAD

8

IDENTIDAD

Las autoridades deben respetar tu identidad, nombre, nacionalidad y relaciones familiares.

Ningún niño o niña debe ser separado de sus responsables a menos que sea por su propio bien. En el caso de que estén separados, tienes derecho a mantener contacto con ambos fácilmente.

MANTENER A LAS FAMILIAS UNIDAS

Si, por cualquier circunstancia, vives en un país y tus padres en otro, tienes derecho a entrar en el país en el que estén tus padres y reunirse con ellos, o a que tus padres se reúnan contigo.

**PRESERVAR
EL CONTACTO
FAMILIAR**

**PROTECCIÓN
CONTRA EL
SECUESTRO**

Las autoridades deben evitar que te lleven de forma ilegal a otro país o que te retengan ilegalmente.

Tienes derecho a opinar y a que esa opinión, de acuerdo con tu edad y madurez, sea tenida en cuenta cuando las personas adultas vayan a tomar una decisión que te afecte.

**RESPECTAR LA
OPINIÓN DE LOS
NIÑOS**

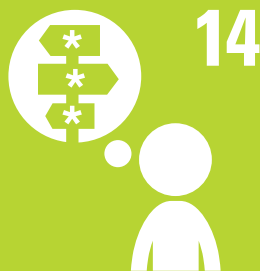

13

LIBERTAD DE EXPRESIÓN

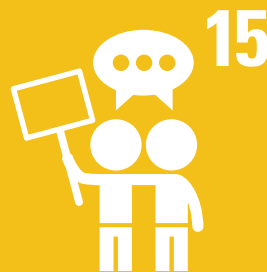
Tienes derecho a expresar libremente tus opiniones y a buscar, recibir y difundir informaciones e ideas de todo tipo, siempre que no vayan en contra de los derechos de otras personas.

Las autoridades deben respetar tu derecho a la libertad de pensamiento, conciencia y religión.

14

LIBERTAD DE PENSAMIENTO Y RELIGIÓN

15

LIBERTAD DE ASOCIACIÓN Y REUNIÓN

Puedes asociarte libremente, crear asociaciones y reunirte pacíficamente con otros chicos y chicas, siempre que estas actividades no vayan en contra de los derechos de otras personas.

PROTECCIÓN DE LA PRIVACIDAD

Tienes derecho a una vida privada propia, a que se respete tu vida familiar y a la intimidad de vuestro domicilio, a que no te abran la correspondencia y a que nadie ataque tu buena imagen.

Tienes derecho a recibir información a través de los libros, los periódicos, la radio, la televisión, Internet... En especial la información que sea importante para tu bienestar y desarrollo. Las personas adultas cuidarán de que esta información sea adecuada y te protegerán de contenidos nocivos.

ACCESO A INFORMACIÓN

RESPONSABILIDAD DE LAS FAMILIAS

Tu familia es la responsable de tu educación y desarrollo y debe actuar pensando en tu interés. Las autoridades darán ayuda cuando sea necesario.

Las autoridades deberán protegerte de los malos tratos, los abusos y la violencia, también de los que provengan de tus padres o responsables legales.

**PROTECCIÓN
CONTRA LA
VIOLENCIA**

NIÑOS SIN FAMILIA

Tienes derecho a una protección y ayuda especiales en el caso de que no tengas padres o que estos no estén contigo. Esta ayuda tendrá en cuenta que puedas continuar tu educación y que puedas mantener tu lengua y tus prácticas culturales o religiosas.

En caso de adopción siempre se debe tener en cuenta, por encima de todo, el bienestar del niño o la niña.

ADOPCIÓN

Los niños, niñas y jóvenes refugiados (que hayan sido obligados a abandonar su país por una guerra, una catástrofe natural u otra circunstancia) serán objeto de protección especial. Las autoridades deberán colaborar con las organizaciones que los ayudan y protegen.

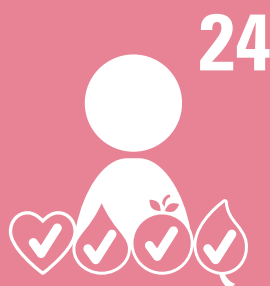
**NIÑOS
REFUGIADOS**

**NIÑOS CON
DISCAPACIDAD**

Si sufres alguna discapacidad física o mental, tienes derecho a cuidados y atenciones especiales que garanticen tu educación y capacitación con el fin de ayudarte a que disfrutes de una vida plena.

Tienes derecho a disfrutar del nivel más alto posible de salud (que incluye agua potable, una buena higiene y alimentación) y a recibir atención médica cuando enfermes. Los Gobiernos deberán cooperar con los de otros países para que este derecho sea una realidad en todo el mundo.

**SALUD, AGUA,
ALIMENTACIÓN Y
MEDIO AMBIENTE**

25

REVISIÓN DE LOS INTERNAMIENTOS

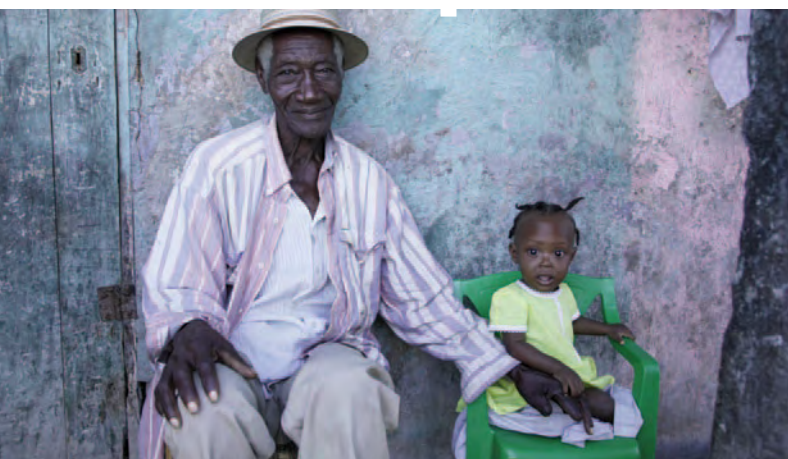
Si permaneces temporalmente en un establecimiento para protegerte o para curarte de una enfermedad física o mental, se debe revisar periódicamente tu situación para comprobar que el internamiento sea apropiado y no se prolongue más de la cuenta.

Los Estados deben reconocer a todos los niños y niñas el derecho a beneficiarse de la seguridad social y tienen que poner los medios para que este derecho sea una realidad.

26

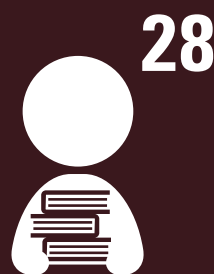
AYUDAS SOCIALES Y ECONÓMICAS

27

ALIMENTO, ROPA Y UN HOGAR SEGURO

Tienes derecho a un nivel de vida adecuado para tu desarrollo físico, mental, espiritual, moral y social. Tus padres son los responsables de que tengas lo necesario para vivir de una forma digna, pero si ellos no pueden proporcionártelo las autoridades deben ayudarlos.

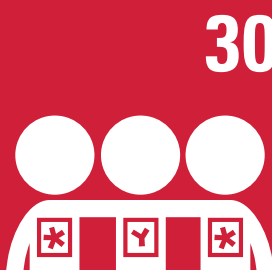
ACCESO A LA EDUCACIÓN

Tienes derecho a la educación, a que sea obligatoria y gratuita al menos hasta secundaria y a tener facilidades para continuar tus estudios, incluida la orientación e información académica y profesional. Los países deben colaborar entre sí para que esto sea una realidad en todo el mundo.

La educación debe potenciar y desarrollar al máximo tus aptitudes intelectuales, físicas, emocionales y relacionales, preparándote para ser una persona capaz, responsable y respetuosa.

OBJETIVOS DE LA EDUCACIÓN

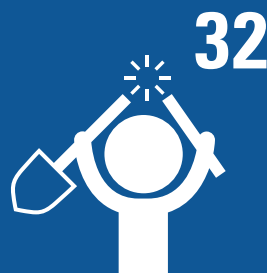
CULTURA, LENGUA Y RELIGIÓN DE LAS MINORÍAS

Si perteneces a una minoría étnica o religiosa, se debe respetar tu derecho a vivir según tu cultura, practicar tu religión y a hablar tu propia lengua.

Tienes derecho al juego, al descanso y a las actividades recreativas y culturales.

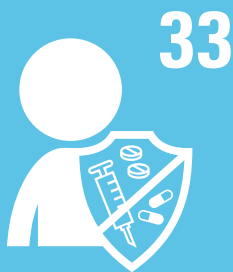
DESCANSO, JUEGO, ARTE Y CULTURA

PROTECCIÓN ANTE EL TRABAJO PELIGROSO

Tienes derecho a protección frente a cualquier tipo de trabajo peligroso para tu salud o que te impida ir a la escuela. No puedes trabajar hasta cumplir una edad mínima y, si lo haces, se deben cumplir unas condiciones apropiadas en los horarios y condiciones de trabajo.

El Estado es responsable de protegerte de las drogas ilegales y del tráfico de drogas y debe establecer las medidas legislativas, administrativas, sociales y educativas necesarias para conseguirlo.

PROTECCIÓN CONTRA LAS DROGAS

Las autoridades deben protegerte de la explotación y los abusos sexuales, incluidas la prostitución y la participación en espectáculos o materiales pornográficos.

34
**PROTECCIÓN
CONTRA EL ABUSO
SEXUAL**

35
**PREVENCIÓN DE LA
VENTA Y TRATA**

Los Gobiernos deben tomar todas las medidas que sean necesarias para impedir la venta, la trata y el secuestro de niños y niñas.

Tienes derecho a estar protegido contra las demás formas de explotación que sean perjudiciales para tu bienestar.

36
**PROTECCIÓN
CONTRA LA
EXPLOTACIÓN**

37

**NIÑOS PRIVADOS
DE LIBERTAD**

Si has cometido un delito no se te impondrá la pena de muerte ni la de cadena perpetua, tampoco puedes recibir tortura ni otros tratos o penas crueles. Si te juzgan y declaran culpable sólo deberás ir a prisión el tiempo mínimo para cumplir tu castigo y nunca en las mismas cárceles que las personas adultas.

En tiempos de guerra no podrás ser reclutado como soldado ni participar en los combates. Los niños y niñas tenéis derecho a una protección especial en caso de conflicto.

38

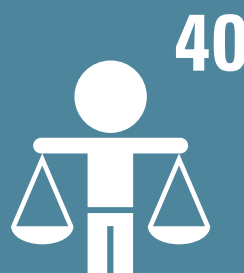
**PROTECCIÓN EN
LAS GUERRAS**

39

**RECUPERACIÓN Y
REINSERCIÓN**

Si has sufrido malos tratos, explotación, abandono o has estado en una guerra, tienes derecho a que se ocupen de ti para recuperarte física, social y psicológicamente.

NIÑOS QUE INCUMPLEN LAS LEYES

Tienes derecho a defenderte con todas las garantías cuando te acusen de haber cometido un delito. Los jueces y abogados deberán ser especialmente cuidadosos cuando juzguen personas de menos de 18 años, y las leyes deben establecer una edad mínima antes de la cual no pueden ser juzgados como si fuesen personas adultas.

Si hay leyes distintas a la Convención que se puedan aplicar en algún caso que te afecte, siempre se aplicará la que sea más favorable para ti.

APLICAR LA LEY MÁS FAVORABLE

QUE TODOS CONOZCAN ESTOS DERECHOS

Tienes derecho a conocer los derechos contenidos en esta Convención. Los Gobiernos tienen el deber de difundirla entre niños, niñas, jóvenes y personas adultas.

Los artículos 43 a 54 explican cómo los Gobiernos y organizaciones internacionales, como UNICEF, deben colaborar para que se cumplan los anteriores derechos.

43-54

**CÓMO FUNCIONA
LA CONVENCIÓN**

PROTOCOLOS FACULTATIVOS

Los protocolos complementan la Convención sobre los Derechos del Niño y actualizan algunos temas que requieren ser tratados con más profundidad.

>> Protocolo facultativo sobre la participación de los niños en los conflictos armados (2000).

>> Protocolo facultativo sobre la venta de niños, la prostitución infantil y la utilización de los niños en la pornografía (2000).

>> Protocolo facultativo de la Convención sobre los Derechos del Niño relativo a un procedimiento de comunicaciones (2012).

9 Eranskina

Albisteak

1 ALBISTEA

Eskandalua Japonian, zigor fisikoagatik bi haur hiltzeagatik

EL PERIÓDICO Tokio - 2019 Mar 03

Japoniako Gobernuak bere legedia berrikusiko du, gurasoek edo legezko tutoreek haurrei zigor fisikoak ezar ez diezazkieten, adingabeen heriotza eragin zuten bi gertakariren ostean, eta kasu horiek saihesteko neurririk eza agerian utzi zuten, hedabide nazionalak igande honetan jasotzen dutenez.

Shinzo Abek zuzentzen duen Gobernuak indarrean dagoen araudia berrikusteko asmoa du, haurren kontrako tratu txarrak debekatzen dituen, nahiz eta ez duen argi zehazten zer motatako kasuak har daitezkeen gorputz-zigortzat, Gobernuko iturriek Kyodo tokiko agentziari adierazi diotenez.

Lege ekimena bi adingabe hil eta gero iritsi da, gurasoek horrelako zigorrak ezarri ostean; kasu horiek eragin handia izan dute gizartean, eta Nazio Batuen Haurren Eskubideen Batzordearen arreta ere erakarri zuten.

Joan den martxoan, 5 urteko neskato bat hil zen Tokion, etxean etengabe abusuak eta arduragabekeriak jasan ondoren; izan ere, aitaordea birritan atxilotu zuten, tratu txarrak emateagatik, eta amak adingabea bisitatzea galarazi zien zerbitzu sozialei.

Janaririk eta lorik gabe

Urtarrilean, 10 urteko beste neskato bat hil zen Chiban (Tokioko ekialdea), gurasoek tratu txarrak eman zizkioten, jatekoa eta logalea galtzea, besteak beste. Gerora egindako ikerketa baten arabera, kasu honetan ere, gizarte zerbitzuak, neskatoak ikasten zuen eskola eta bertako agintariak egoeraren jakinaren gainean zeuden.

Lege-berrikuspenaren bidez, adingabeak babesteko gizarte-zentroen aginpidea indartu nahi da, tratu txarrak ematen dituzten gurasoei haurren zaintza kentzea bizkortzeko eskumen gehiago emateko, eta, horrez gain, adingabeei diziplina ezartzeko gorputz-zigorrak erabiltzeko debeku argia sartzen da.

Joan den otsailean, NBEko Haurren Eskubideen Batzordeak "haurren kontrako indarkeria mota guztiak ezabatzeari lehentasuna emateko" eskatu zion Japoniari, eta, bereziki, abusuen biktimek salatu ahal izateko neurri eraginkorragoak bideratzea gomendatu zuen.

Nazio Batuen Erakundeko (NBE) taldeak kezka agertu zuen Japonian "haurren aurkako indarkeria, esplotazio eta sexu-abusu maila handia" dagoelako, herrialde asiarreko adingabeen egoerari buruzko bost urtez behingo txostenean.

Araudi zehaztugabea

Japoniako gaur egungo araudiaren arabera, adingabeen gurasoek edo legezko tutoreek "kontuan hartu behar dute, diziplina ezartzeko orduan, euren agintea modu egokian erabiltzeko".

2018an, Japonian, 80.104 kasu ikertu ziren adingabeei ustez egindako tratu txar eta sexu-abusuengatik, hau da, aurreko urtean baino %22,4 gehiago, Polizia Agentzia Nazionalak emandako datuen arabera.

2 ALBISTEA

Emakume bat Malagan eta bi haur Bartzelonan, 2024ko genero indarkeriaren lehen hiru biktimak Espainian

Genero Indarkeriaren aurkako Gobernu Ordezkaritzak bi krimenen izaera matxista berretsi du astelehen honetan
EL PAÍS Madrid - 2024 URT 15

Poliziako agenteak Torre del Marreko (Malaga) etxebizitzara joan dira; bertan, gizon batek emaztea hil eta gero bere buruaz beste egin zuen, joan den ostiralean.
CARLOS DIAZ (EFE)

Genero Indarkeriaren Aurkako Gobernuaren Ordezkaritzak (Berdintasun Ministerioaren menpe dago) baieztatu duenez, Malagako probintzian 56 urteko emakume bat eta Bartzelonako probintzian 7 eta 10 urteko bi haur hiltzea dira 2024an Espainian gertatutako genero indarkeriaren lehen kasuak.

2003tik, 1.239 emakume hil dituzte arrazoi horregatik, eta 52 adingabe hil dira genero-indarkeriatik (kasu honetan, indarkeria bikarioa) 2013tik. Iaz 56 hildako zenbatu zituzten guztira, aurreko ekitaldian baino zazpi gehiago.

Emakumearen gorpua ostiral honetan aurkitu zuten, Malagako Velez-Malaga udalerriko Torre del Mar herrian, bere etxebizitzan, eta gizonezko bat, hildakoaren bikotekidea zena, handik gertu zegoen beste leku batean, antza denez, bere buruaz beste eginda. Berdintasun Ministerioak jakitera eman duenez, ez zegoen ustezko erasotzailearen aurkako salaketarik.

Adingabeei dagokienez, urtarilaren 6an hil zituen ustez aita. Genero indarkeriatik ustezko erasotzailearen aurkako salaketarik ere ez zegoela zehaztu du Berdintasun Sailak. Joan den urte osoan indarkeria matxistaren ondorioz hildako adingabeen kopuru bera erregistratu zen (bi).

016 telefonoak indarkeria matxistaren biktimak, haien familiak eta haien ingurukoak artatzen ditu eguneko 24 orduetan, urteko egun guztietan, 53 hizkuntza ezberdinetan. Zenbakia ez da telefono-fakturan erregistratzen, baina deia ezabatu egin behar da gailutik. Posta elektronikoz 016-online@igualdad.gob.es eta WhatsApp bidez ere jar daiteke harremanetan, 600 000 016 zenbakian. Adingabeek ANAR Fundazioaren telefonora dei dezakete: 900 20 20 10. Larrialdi egoera bada, 112 zenbakira dei daiteke, edo Polizia Nazionalaren (091) eta Guardia Zibilarren (062) telefonoetara. Eta deitu ezin izanez gero, ALERTCOPS aplikaziora jo daiteke, eta handik alerta seinale bat bidaltzen zaio Poliziari, geolokalizazioarekin.

3 ALBISTEA

Rocío, bullying-aren biktima: “Horren faltan sentiarazten zaituzte, hain txikia, hain bakarrik”

RNEren ‘No son cosas de niños’ erreportajearen, biktimen eta gaitz horren kontrako borrokaren adituen testigantzak bilduko dituzte ANAR fundazioaren eskola jazarpenaren aurkako telefonoak ia 30.000 dei jaso zituen 2021ean
RTVE Madril - 2022 URR 24

LUISA PÉREZ (RNE)
18.30 min

2021eko maiatzaren 19an Kirak ezin izan zuen gehiago. Bere aitak, Jose Manuelek, beti gogoratuko du egunik txarrena izan zena: “Nire alabak bere buruaz beste egin du, eskolara zihoanean, eskailerako zuloan. Goiz hartan ez nuen klasera joan nahi, nahiago nuke esan izan balit.”

Eskola jazarpena pairatu dutenek testigantzak beldurgarriak eskaintzen dituzte. “Tristura, larritasuna, oso deprimituta eta bizitzeko gogorik gabe” izan zen Gonzalorentzat, 6 eta 12 urte bitartean bullying-aren biktima izandakoa. “Oso ingurune etsaia zen, beti nabaritzen ziren begiradak, barreak. Gutxiago zarela sentiarazten zaituzte,” gogoratu du Rocío, ikaskide talde batek jazarrita.

“Jazarpena justifikaziorik gabeko eraso da, denboran zehar irauten duena, berdinen artean,” dio Rosario Ortega, Kordobako Unibertsitateko Psikologia Ebolutiboko katedradunak.

“Indarkeriaz hitz egiten ari gara, eta ondorio suntsitzaileak ditu, eta okerreza, suizidioa da.”

ANAR Fundazioaren telefonoa

Adingabeek zailtasunak dituzte laguntza eskatzerakoan. ANAR Fundazioak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketa ministerioarekin elkarlanean, 900.018.018 telefonoa eskaintzen du. Diana Diaz arduradunak azpimarratzen du lehen kontaktu hori kudeatzea garrantzitsua dela. “Agian, hori izango da arazoari buruz hitz egiteko aukera bakarra.”

Profesionalek giza baliabide eta baliabide ekonomiko gehiago eskatzen dituzte

Madrilgo Institutu Publikoetako Zuzendarien Elkarteko presidente Esteban Alvarezek, Sierra de Guadarrama BHIko buru dela, ironiaz adierazi du telefono bat jartzea oso erraza dela.

“Zailena ikastetxeei giza baliabideak eta baliabide ekonomikoak ematea da, bizikidetza giro onaz arduratzeko, irakasleen beste zama bat. Horren ondorioz, askotan defentsiban jartzen gara”.

Jazarpen-protokoloak eta ikastetxe guztiek bullying-kasuei aurre egiteko dituzten jarraibideak gorabehera, biktimen esperientzia pasibotasunarena eta ebidentzia ukatzearena da.

4 ALBISTEA

43 milioi haur baino gehiago desplazatuta bizi dira Espainiako biztanleria osoa da ia.

Illyak hamaika urte ditu, eta Khersonen (Ukraina) duen etxea utzi behar izan du, eta UNICEFen haurtzaroko babesgune batean dago.

© UNICEF

UNICEF 2023 EKA 27

Familia osoen lekualdatze behartua erritmo kezkagarrian ari da hazten: azken hamarkadan bikoiztu egin zen, eta 2022ko amaieran 43 milioi haurren* kopuru errekorra gainditu zuen. Horietako askok ez dute beste errealiterik ezagutu.

Mundu osoan gatazkak, krisiak eta hondamendi klimatikoak sortzearekin lotuta dago igoera. Ukrainako gerrak bakarrik 2 milioi haur baino gehiago herrialdetik ihes egitera behartu ditu, eta milioi bat haur baino gehiago lekualdatu ditu Ukraina barruan.

Ukrainako Illyaren historia

Illyak hamaika urte ditu, eta Khersonekoa da, Ukrainakoa. Kajovkako zentral hidroelektrikoa suntsitu eta eskualdean izandako uholdeen ondorioz, etxetik alde egin behar izan dute.

Abiatzeko unearen zain dagoen bitartean, Spilno Child Spot batean pasatzen du denbora; UNICEFek ezarritako espazio bat da. UNICEFek gerra hasi zenetik herrialde osoan zabaldu dituen gunek haurrak babesteko gune gisa balio dute.

Gatazkaren lehen urtean Ukrainan ezarri genituen 150 babesgune baino gehiagotatik 775.000 pertsona baino gehiago igaro ziren, horietatik 480.000 haurrak.

Lehorteak arrastoa utzi du Etiopian

© UNICEF/UN0631314/Sewunet

Klimak eragindako joan-etorriak azkar ugazituko direla aurreikusi dute, berotze globala arintzeko eta klima krisiaren lehen lerroan bizi diren komunitateak prestatzeko premia neurriak hartzen ez badira. Muturreko fenomeno meteorologikoek, hala nola Pakistango uholdeek eta Afrikako Adarreko lehorteak, beste 12 milioi haurren joan-etorriak eragin dituzte 2022an.

2022an, UNICEF 2 milioi haur eta emakume baino gehiagorengana iritsi zen, 30 milioi haur eta amarentzat baino gehiagorentzat arreta medikoko eta desnutrizioaren prebentziorako zerbitzuak eskainita.

Nola bizi dira haur errefuxiatuak eta desplazatuak?

Barne-desplazatuak eta errefuxiatuak diren haurrak ahulenen artean egon ohi dira. Askori ukatu egiten zaie hezkuntza eta osasun arreta jasotzeko aukera; ez dute gaixotasunak prebenitzeko hain funtsezkoa den ohiko txertoa jasotzen, eta ezin dute babes sozialeko sistemara jo.

5 ETA 6 ALBISTEAK

Hiru neska, hiru istorio: Haurren ezkontzaren arriskuak eta askatasun promesa

Fethiyek hamasei urte zituen, eta Irango gerratik ihes egin zuen, baita haurrak ezkontzeko aukeratik ere, Turkiyera. © UNFPA Turkiye

UNFPA Turkiye - 2011 OTS 11

BELGRAD, Serbia/LAGHMAN PROBINTZIA, Afganistan/ESKIÄuehir, Turkiye – Zenbat balio du neskato batek? Maja bazara, oilasko bat, garagardo pakete bat eta 100 EUR balio duzu. Hori da bere familiak, Serbiako kokaleku erromaniko batean bizi denak, trukean “ezkonduta” jaso zuen dirutza. Une horretan 11 urte zituen. “Etekin ekonomikoek hilabete iraun zieten agian, baina bizitza osorako arazo bat sortu zidaten”, deitoratu zuen Majak, orain 18 urte dituenak. “Nire hiru ahizpetako inori ez zitzaion askoz hobea gertatu. Bat 13 urterekin erditu zen. Ez zituzten saldu, baina gure amarengandik ihes egin zuten txikitan. Niri bakarrik saldu zidaten”.

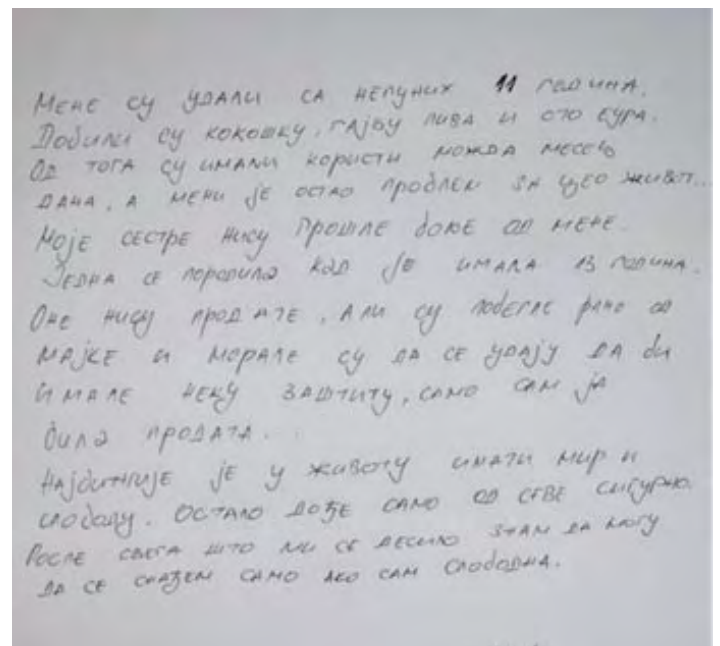
2019ko adierazle anitzen inkesta baten arabera, Serbiako asentamendu erromanikoetan bizi diren 20 eta 24 urte bitarteko emakumeen ia %56a 18 urte bete aurretik ezkondu ziren, eta ia %16a 15 urte bete aurretik ezkondu ziren. 2017an UNFPak eta Atina GKE elkartuak Serbiako emakume migratzaileei zuzendutako ikerketa batean, parte-hartzaileen %52k ezin zuten aukeratu noiz eta norekin ezkonduko ziren. Ezkondu ziren neskatoen batez besteko adina 17,5 urtekoa izan zen; gazteenak zazpi urte zituen. Parte hartzaile batek bikoteak nola aukeratzaren diren azaldu zuen: “Neskato gisa, nola jakin dezake batek nor izango den bikote on bat? Hori familiak erabaki behar du”.

Nonahi gazteak ezkontzera behartuta dauden neskatoentzat, gerta daitezkeen ondorioak izugarri aurreikus daitezke: haien heziketak tronpatu egingo dira, eta horrek eragina izango du neskatoaren diru-sarrerak lortzeko gaitasunean, eta aurrera egingo du pobrezia-zikloak. Konplikazioak izan ditzakete (baita heriotza ere), haurdunaldiengatik eta jaiotzengatik, haien gorputz gazteak ez baitaude erabiltzeko prest; ahulagoak dira genero-indarkeriaren aurrean; eta joera suizidak sor ditzaketen osasun mentaleko nahasmenduak garatu ditzakete. Argi gera dadila: hauetako ezer ez da beraien gorputzen, orainaren edo etorkizunaren inguruan hartu duten erabaki baten emaitza.

Majak 11 urterekin ezkondu behar izan zuen, eta bere bizitza gaztearen atal mingarri horri buruzko kontakizuna idatzi zuen. © UNFPA Serbia

* Izenak aldatu dira identitateak babesteko

7 ALBISTEA

Genero-desberdintasun digitala: errenta baxuko herrialdeetako gazteen %90ek ez du Internetarako sarbiderik

© UNICEF/Srikanth Kolari Nerabeak gaitasun digitalak garatzen ikasten Indiako lehen hezkuntzako eskola batean.
UNICEF - 2023 API 27

Neskek XXI. mendeko ikaskuntzarako eta enplegurako beharrezkoak diren trebetasunak garatzeko aukera gutxiago dituzte, haurtzarorako funtsaren txosten berri batek adierazten duenez, gainera, emakumeentzako aukera falta familiaren barruan hasten da.

Errenta baxuko herrialdeetan bizi diren emakume nerabe eta gazteen %90 inguruk ez du Internetarako sarbiderik, eta adin bereko gizonezkoek, berriz, sarbide hori izateko aukera bikoitza dute, Haurren Laguntzarako Nazio Batuen Funtsak (UNICEF) ostegun honetan ohartarazi duenez.

Informazio eta Komunikazio Teknologietako Nesken Nazioarteko Egunean argitaratutako txosten berri batean, UNICEFek 15 eta 24 urte bitarteko gazteen arteko genero-arrakala digitala aztertzen du; horretarako, diru-sarrera txikiak, ertainak eta ertainak dituzten ekonomia gehienetan interneten, telefono mugikorren jabetzaren eta trebetasun digitalen erabilerrari buruz daukaten datuak aztertzen ditu.

Ikerketak azaltzen duenez, informazio horren arabera, neskatoak atzetik doaz gero eta digitalagoa den mundu batean, nahiz eta argitu ez dagoela generoaren arabera zorrotz bereizitako zifrarik.

Ildo horretan, 32 herrialde eta lurraldetan, neskek mutilek baino %35 aukera gutxiago dituzte trebetasun digitalak ikasteko, besteak beste, fitxategiak edo karpetak kopiatu edo itsastea, mezu elektronikoak bidaltzea edo fitxategiak transferitzea bezalako funtzio sinpleak.

Internetarako sarbidea ez da nahikoa

Bestalde, UNICEFek adierazi du nesken Internetarako sarbidea sustatzea garrantzitsua dela, baina ez dela nahikoa haien gaitasun digitalerako; izan ere, etxean Internetarako sarbidea dutenen proportzioa gaitasun digitalak dituztenena baino handiagoa da.

Esposizioa eta sarbide goiztiarra behar dira

Dokumentuaren arabera, neskatoak geldiarazten dituzten hesiak apurtzeko, beharrezkoa da teknologiarako esposizioa eta sarbide goiztiarra izatea, gaitasun digitaletan gaitzea eta genero estereotipo kaltegarriak (batez ere familien barruan) landuko dituzten ahaleginak egitea, eta online indarkeria.

Genero-arrakala ixteko eta neskek mundu digital batean arrakasta izateko aukera izan dezaten bermatzeko, UNICEFek gomendatzen du:

Neskei eta mutilei trebetasun digitalak irakastea, bai eskolan bai eskolatik kanpo, Europar Batasuneko programak barne.

Neskatoen lineako segurtasuna babestea, espazio birtual seguruaren, politiken eta legeen bidez, eta hezkuntza.

Neskatoek parekoen arteko ikaskuntza, tutoretza, pasantiak eta mundu digitaleko lanen behaketa eskura dezaten sustatzea.

8 ALBISTEA

Multinazional handiak deseroso jartzen dituen haurren esplotazioaren aurkako liderra

CANARIAS AHORA Las Palmas de Gran Canaria - 2015 API 28
Ehsan Ullah Khan, txikieneen lanaren aurkako borrokaren burua,
Kanaria Handian izan da duela gutxi.

Pakistandar honek dio Zarak Asian egiten duen ekoizpenaren
%100 haurren eskulanarekin sostengatzen dela.

Ehsan Ullah Khanek Lan Behartua Askatzeko Frontea eta Martxa
Globala sortu zituen haurren esklabotza ezabatzeke

Alicia Justo

Ehsan Ullah Khanek, munduan 400 milioi haurrek jasaten duten lan behartua salatzen duen mundu mailako mugimenduaren burua da. Khanek denbora darama bere borroka, bere borroka “pertsonala” Inditexen zentratzen, bere irabaziak %5 handitu dituen multinazional espainiarrean 2014an, baina Khanen arabera, milaka adingabe josten ditu nagusiki Asian zehar hedatzen diren azpikontraten ehun malkartsuaren parte diren industrietan.

Haurren lanaren aurkako mugimendua iritsi da Inditexen errailetara

Ullah Khan kasualitatez iritsi zen haurren esklabotzaren aurkako munduko erreferenteetako bat izatera. Kazetaria zen, eta bertako egunkari batean egiten zuen lan, baina 1967an 18 urteko mutil esklabo batekin gurutzatu zen, begiak malkoz beteta zituela errepidearen alde batean apustua eginda. “Lagundu nahi izan nion, esan nion bera libre zela munduko beste edozein lekutan jaiotzen den beste edozein pertsona bezala, baina berak hil besterik ez zuen nahi”. Une horretan, borrokari ekitea erabaki zuen, Lan Bortxatua Askatzeko Frontea sortu zuen, eta horrek kartzelara eraman zuen, eta hainbat hilketara saiakera jasan zituen. 1995etik “behartuta” bizi da erbestean, Suedian, bere lurrera itzuli ahal izateko aukerarik gabe. Eskandinaviako herrialdean Martxa Globala mugimendua sortu zuen, eta hortik artikulatzen du haurren esplotazioa desagerrarazteko borroka, hezkuntza politiken bidez. Pakistango bost enpresak instalazioak ixtea eta ehunka haur askatzea lortu du Khanek.

Pakistango, Kanbodiako edo Bangladesheko lantegi batean lan egiten duen adingabea goizeko 4etan sartzen da eta arratsaldeko 6etan irteten da. Orduetgia 10:00etatik 16:00etara bitartekoa da eta soldata ez da egunean 2€ baino gehiagokoa. Arropa, alfonbra, futbol edo material medikoko industriak adingabeen lanarekin sostengatzen dira, eta horiek mafiei edo enpresei saltzen dizkiete gurasoek eurek. “Pakistanen ume bat erostea oso merkea da, eta behin hori eginda, nahi duzuna egin dezakezu harekin”. Hala gertatu zitzaion Iqbal Masihi, amak bost urte zituen 600 rupiaren truke saldu baitzuen (12 €). Masil mendealdeko

merkatura zuzendutako alfonbra persiarren fabrika batean hasi zen lanean, eta han, gainera, tratu txarrak ematen zizkieten eta eskubide guztiak kentzen zizkieten. 10 urterekin Ullah Khanen Frontea gurutzatu zuen bidean, eta askatu eta haurren esklabotzaren aurkako figura bihurtzea lortu zuen. AEBetara bidaiatu egin ondoren, mafiak hil egin zuen 12 urte zituenean.

“Horregatik beti esaten dut ez erosteko Zara, Mango, Ikea edo H&M bezalako enpresetan, ematen diegun diruarekin haiek 5 esklabo gehiago erosten dituztelako”. Khanen arabera, gobernuak eta multinazional handiak zapalduet eketina ateratu eta eskulan merke bihurtzen dituen sare horren konplize dira. “Arazo politiko, sozial, ekonomiko eta militar handia da, baina bietako inori ez zaio interesatzen sistema aldatzea”.

9 ALBISTEA

Gurasoak salatu ditu haurtzaroko argazkiak Facebookera igotzeagatik

DADO RUVIC | Reuters
LA VOZ DE GALICIA - 2016 IRA 15

Gazte austriar batek bere haurtzaroko 500 irudi aurkitu zituen sarean, gurasoek lotsarik eta mugarik gabe argitaratu zituztenak.

Sare sozialek sortu duten pribatutasunaren muga lausoaren ondorioz, hainbat egoera sortu dira; besteak beste, Facebooken bere haurtzaroko bostehun bat argazki zintzilikatzeagatik eta argazki horiek eskuragarri mantentzeagatik gurasoak salatu dituen neska gazte batek bizi dituen egoerak.

Die Ganze Woche Austriako aldizkariak jasotzen duenez, Karintia eskualdeko (herrialdearen hegoaldean) 18 urteko neska batek, Anna Maierrren fikziozko izena ematen dion argitalpenak dioenez, Facebooken kontu bat zabaldu zen 14 urte bete zituenean, eta izututa konturatu zen bere gurasoak haurtzaroan lotsarik eta mugarik gabe emandako pauso bakoitza sare sozialean dokumentatzen aritu zirela. Irudietako batzuk biluzik agertzen dira haurtxoen ohean, alfonbratik gatibatuz edo pixontzian eserita, eta horrek beldurra ematen die, ez ote diren arduragabeen eskuetan eroriko.

Gazteak 18 urte ditu orain, eta behin baino gehiagotan eskatu zien gurasoei irudiak kentzeko, baina haiek ezetz esan zuten, irudi horiek familiako oroitzapenen parte direla argudiatuta. «Nekatuta nago gurasoek serio hartzen ez nautelako», baieztatu du.

Facebooken sartu zenean, gurasoek 700 lagun zituzten han, eta ia egunero ematen zieten euren alabaren eboluzioen zenbaketa irudietan.

Orain, datuak babesteko legeari heldu dio, bere gurasoak salatzeke eta bide judizialek lortzen saiatzeko, pertsonalki eskatuta lortu ez duena

Azaroan hasiko da prozesua, eta 3.000 eta 10.000 euro arteko zigorrak ezar diezazkieke gurasoei, Austriako argitalpenaren arabera.

«Argazki hauek argitaratu ahal izatea nire eskubidea dela deritzot. Bera gure alaba da, eta nire emaztearentzat eta niretzat familia album xarmangarria da, eta Facebookeko gure lagunak ondo hartu dute», adierazi dio aldizkariari aitak, eta epaiketan agertu beharko du.

Espainian datuak babesteko legeak dio ohorerako, intimitaterako eta norberaren irudirako eskubidea ukazina dela eta ez duela preskribatzen, eta, adingabeen kasuan, gurasoei dagokiela eskubide hori zaintzea. Baina erabiltzaile bat Facebooken erregistratzen denean, bere arauak onartzen ditu; horiek diote sare sozialari horiek erabiltzeko eskubidea ematen zaiola,

ezabatzen ez diren bitartean. Dena den, irudiak ezabatzeko unean hirugarrenek erabili badituzte, modu mugagabeen partekatu ahal izango dira.

Internauten Elkarteak argitaratutako artikulu batek gomendatzen du, besteak beste, adingabeen irudien hedapena mugatzea Interneten, haien intimitatea errespetatzea, arroparik gabeko argazkirik ez argitaratzea inongo testuingurutan, eta pentsatzea material hori gertuko pertsonekin partekatzeko hobe dela posta elektronikoa sare sozialak baino.

10 ALBISTEA

Zaragozako 7 adingabe ikertzen ari dira, bikotekide biluzien argazki manipulatuak zabaltzeagatik

Gertakaria Uteboko institutu batean jazo zen, eta Guardia Zibilak beste sei mutil identifikatu ditu inplikaturak, baina inputaezinak dira. Argazkiak banatzeaz gain, 5 euroan ere saltzen zituzten.

HERALDO Zaragoza - 2024 OTS 24

Guardia Zibilak eginbide penalak ireki dizkie Uteboko (Zaragoza) institutu batean ikasten ari diren zazpi adingaberi, adimen artifizialarekin (AA) manipulaturako argazkiak zabaltzearen ustezko erantzuleak izan litezkeela jakin ostean; argazki horietan bereak ez diren gorpu biluziak dituzten hainbat lankideren aurpegiak agertzen dira. Zaragozako Komandantziako iturrien arabera, kasu honetan -Almendralejon (Extremadura) azaleratu zena gogorarazten du- 13 adingabe daude inplikaturak, baina beste sei 14 urte baino gutxiago dituzte eta ezin dira inputatu.

Hainbat gazteren gurasoek biluzik agertzen ziren argazki batzuk zabaltu zituztela salatu zuten, eta hori izan zen Guardia Zibilak ikerketa abiatu zueneko. Adituek egiaztatu ahal izan zuten, irudi horiek aldeztu aurretik manipulatu zituzten, biktimen gorputz biluziaren erretratu faltsua lortzeko. Salatzailak azaldu zuten, biktimak konturatu ziren argazki horiek mezularitza mugikorrek taldeetan ibiltzen ari zirela, kide diren institutuko hainbat adingaberen artean. Gainera, bost euroan erosteko aukera eskaintzen zuten.

Gertakari horiek ikertu ostean, Guardia Zibilak irudiak manipulatu eta zabaltzen parte hartu zuten ustezko arduradunen nortasuna lortu zuen, baita haien jarduteko modua ere.

Bost euroan eskaintzen zituzten argazkiak

Sare sozial ezagun bateko profiletan argitaraturako irudien pantaila-argazkiak egin ondoren, adingabeek institutuko ikaskideen argazkiak bidaltzen zituzten mugikorrarekin, mezu bidez. Hau da, benetako argazkietatik abiatzen ziren, gero biktimen biluzi faltsuen irudiak sortzeko.

Jatorrizko argazkiak adimen artifizialeko aplikazio baten bidez manipulatu zituzten, eta, horri esker, ikertuek beren kide biluzien irudi faltsuak lortzen zituzten; material hori, gero, txat batean zabaltzen zuten, eta bertan parte hartzen zuten bai inplikaturak, bai haien kontaktuek. Ikerketen arduradunak ohartu ziren mutil horiek ez zirela argazki horiek banatzearekin konformatu; antza, diruaren truke saltzen saiatzera ere iritsi ziren. Hain zuzen ere, kopia bakoitzeko bost euroko prezioan.

Biktimek argazki horien berri izan zutenean, orain ikertzen ari direnek bigarren txat bat sortu zuten, haien guztien artean telefono mugikorrerako irudiak ezabatzeko eta Guardia Zibilak gertaera horiek ikertuz gero haien gailuetan inolako frogarik ez agertzeko.

10 Eranskina

Albiste bakoitzean urratutako eskubideak

1 ALBISTEA

Abusu eta tratu txar guztien aurkako babeserako eskubidea: 19. artikulua
Bizitzeko, bizirik irauteko eta garatzeko eskubidea: 6. artikulua
Elikadura egokia izateko eskubidea: 24. artikulua
Atsedenerako, aisialdirako, jolaserako eta jolas-jardueretarako eskubidea: 31. artikulua
Agintarien arduragabekeriaren aurkako babeserako eskubidea: 19. artikulua
Entzuna izateko eta bere iritzia kontuan hartzeko eskubidea: 12. artikulua

2 ALBISTEA

Bizitzeko, bizirik irauteko eta garatzeko eskubidea: 6. artikulua
Tratu txarren eta abusuen aurkako babeserako eskubidea: 19. artikulua
Haurren interes gorena kontuan hartzeko eskubidea: 3. artikulua
Gurasoen banantzeko eskubidea, hala eskatzen duten egoeretan: 9. artikulua

3 ALBISTEA

Bizitzeko, bizirik irauteko eta garatzeko eskubidea: 6. artikulua
Haurren iritzia errespetatzea: 12. artikulua
Informazioa eskuratzeko eskubidea: 17. artikulua
Indarkeriaren aurka babesteko eskubidea: 19. artikulua
Hezkuntzaren helburuak: 29. artikulua

4 ALBISTEA

Haur errefuxiatuak: 22. artikulua
Osasuna, ura, elikadura eta ingurumena: 24. artikulua
Elikadura, arropa eta etxe segurua: 27. artikulua
Hezkuntzarako sarbidea: 28. artikulua
Atsedena, jolasa, artea eta kultura: 31. artikulua
Gerretan babesa: 38. artikulua

5 ETA 6 ALBISTEAK

Sexu-esplotazio eta -abusu mota guztien aurkako babeserako eskubidea: 34. artikulua
Bere borondatearen aurka gurasoengandik banandua ez izateko eskubidea: 9. artikulua
Hezkuntzarako eskubidea: 28. artikulua

Osasunerako eta garapenerako eskubidea: 24. artikulua
Adierazpen-askatasunerako eta entzuna izateko eskubidea: 12. artikulua
Atsedenerako, aisialdirako eta jolas-jardueretan parte hartzeko eskubidea: 31. artikulua
Aukera-berdintasunerako eta diskriminaziorik ez izateko eskubidea: 2. artikulua
Bizitza-maila egokia izateko eskubidea: 27. artikulua

7 ALBISTEA

Hezkuntzarako eskubidea: 28. artikulua
Aukera-berdintasunerako eskubidea: 2. artikulua
Garapenerako eskubidea: 6. artikulua
Kultura- eta jolas-jardueretan parte hartzeko eskubidea: 31. artikulua
Informazio-eskubidea: 17. artikulua
Diskriminazio- eta indarkeria-mota guztien aurkako babeserako eskubidea: 19. artikulua
Pribatutasunerako eta segurtasunerako eskubidea: 16. artikulua

8 ALBISTEA

Ustiapen ekonomikoaren aurkako babeserako eskubidea: 32. artikulua
Hezkuntzarako eskubidea: 28. artikulua
Osasunerako eta garapenerako eskubidea: 24. artikulua
Bere borondatearen aurka gurasoengandik banandua ez izateko eskubidea: 9. artikulua
Atsedenerako eta aisiarako eskubidea: 31. artikulua
Sexu-esplotazio eta -abusu mota guztien aurkako babeserako eskubidea: 34. artikulua

9 ALBISTEA

Pribatutasunerako eskubidea: 16. artikulua
Tratu degradatzailearen aurkako babeserako eskubidea: 19. artikulua
Entzuna izateko eskubidea: 12. artikulua
Irudia babesteko eskubidea: 8. artikulua

10 ALBISTEA

Pribatutasunerako eskubidea: 16. artikulua
Abusu eta esplotazioaren aurkako babeserako eskubidea: 19. eta 34. artikulua
Duintasunerako eskubidea eta tratu umiliagarri edo degradatzaileen xede ez izateko eskubidea: 37. artikulua
Irudia babesteko eskubidea: 8. artikulua
Merkataritza-esplotazioaren aurka babestua izateko eskubidea: 32. artikulua

11 Eranskina

Egoera

Jaime, zure adarreko kidea da. Arratsaldean iritsi da bilerara, aurpegian kolpe bat zuela. Ikusi orduko galdetu diozue, eta azaldu du kolpe txarra hartu duela institutuan porteriarekin futbolekin jokatzeko.

Adarreko jendearen artean, behin edo behin aipatu duzue azkenaldian itzalita dagoela eta liskarrak izan dituela lehen oso ondo konpontzen zen hainbat lagunekin.

Bilera bukatzean, harengana hurbiltzen zara kolpearen zalapartaren ostean nola dagoen galdetzeko. Harreman ona duzu berarekin, konfiantza duzue, baina kosta egiten zaio gertatzen zaionaren inguruan hitz egitea. Galderaren inguruan, esan dizu aitzak jo duela.

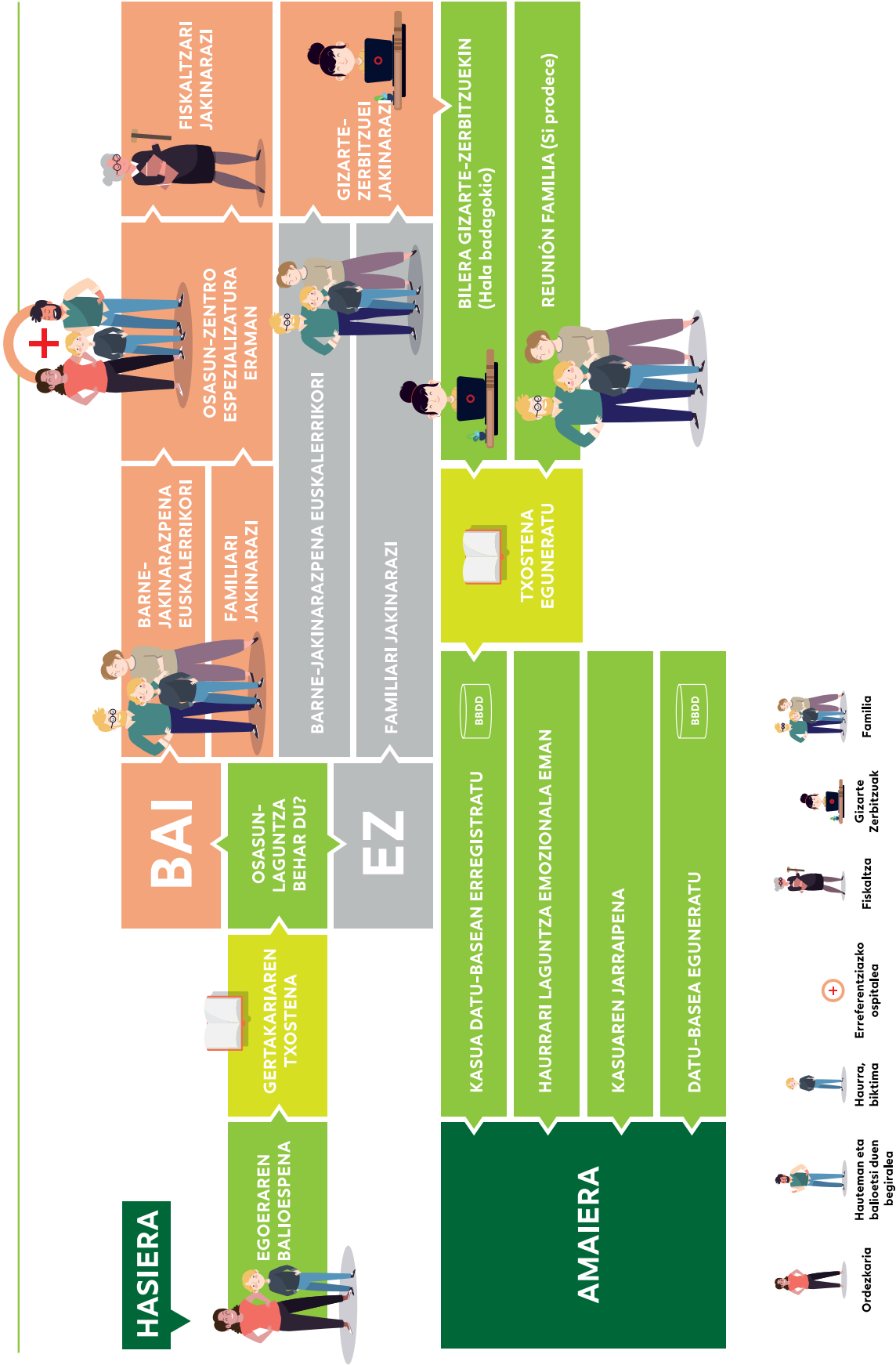
Azaldu duenez, aurreko arratsaldean, lagunekin geratu zen kalean, utzi zioten ordua baino beranduago arte. Etxera iristean, oso urduri zegoen aitarekin egin zuen topo, eta, irain artean, ukabilkada bat eman zion. Ez da izan haserretu den lehen aldia, baina bai hainbeste min egin dion lehen aldia. Azkenaldian lanagatik urduri dagoela dio, galduko duela eta hipoteka ordaintzeko zailtasunak izango dituztela eta asko kezkatzen duela bai bera eta bai bere ama eta ahizpa txikia ondo egoteak. Batzuetan, edaten duenean, agresibo jartzen da.

Jaime kezkatuta dago, kanpamentura joaterik izango ez duela uste baitu, familiaren egoera dela eta. Bakarrik sentitzen da, eta gertatzen ari den guztiaren errudun; ez daki norengana jo.

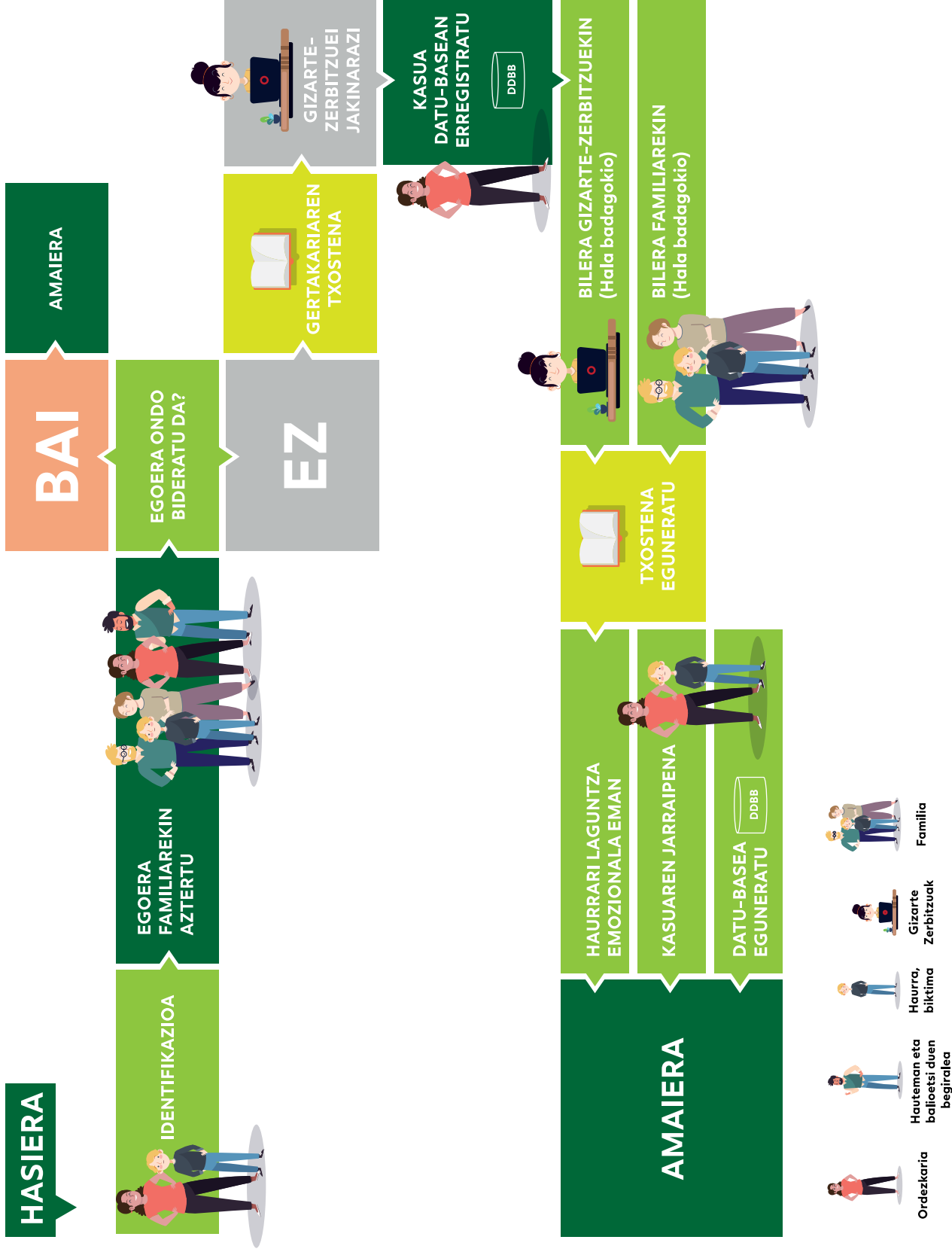
Eman egoera atalka, paragrafoz paragrafo, eta erantzun galdera honi une bakoitzean:

Eskubide urraketa bat, babesgabetasuna edo indarkeria identifikatzen dituzu? Zein? Zer egingo zenuke?

LARRIALDIKO PROTOKOLOA

PROTOKOLO ARRUNTA

ESKAUT GLOSARIOA

Termino	Definizioa
Abentura	Adar bateko jarduerak gidatzen dituen prozesu edo esparru tematikoa, norma-lean txikiak: Koskorak eta Kaskondoak.
Hontz Eroa Animatzailea	Oinarinak patruilen kargua. Taldearen ongizateaz arduratzen den pertsona, egoera deserosoak edo bazterketa-egoerak hautemanez eta prebenituz.
Arroka Kontseilua	Hausnarketarako eta erabakiak hartzeko gune segurua, bereziki Koskorak/Kaskondoetan.
Enpresa	Azkarrak taldeak helburu eraldatzaileekin egindako jarduera edo proiektua.
Idearioa	Eskaut mugimendua gidatzen duten balore eta printzipio multzoa.
Eskaut Legea	Eskaut taldearen bizitza gidatzen duten arauak eta baloreak.
Maximak	Koskorak/Kaskondoentzako balioak jasotzen dituzten arau sinpleak (adib. "Egia esaten du beti").
Patruila	Oinarinek egiten duten azpitaldea, autonomia eta kooperazioa sustatzeko.
Adarra	Adin taldea eskaut mugimenduaren barnean (Koskorak, Oinarinak, etab.).
Seisena	Koskorak/Kaskondoetako azpitaldea, sei pertsona ingurukoa.
Txostena	Adar baten oinarri metodologikoak biltzen dituen dokumentua. Jardueren dosierra, koadernotxoa.
Urrezko Liburua	Bizipen, ikaskuntza eta emozio partekatuak biltzen dituen adarraren egunerokoa. Taldearen historia islatzen du eta errespetuz zaindu behar da. Gatazkak edo une garrantzitsuak sortzen direnean, tresna pedagogiko bihurtzen da, eta haurren ahots kolektiboa adierazten du.
Azkarrak Kontratua	Adarrak bere ingurune hurbila eraldatzeko hartzen duen konpromisoa.